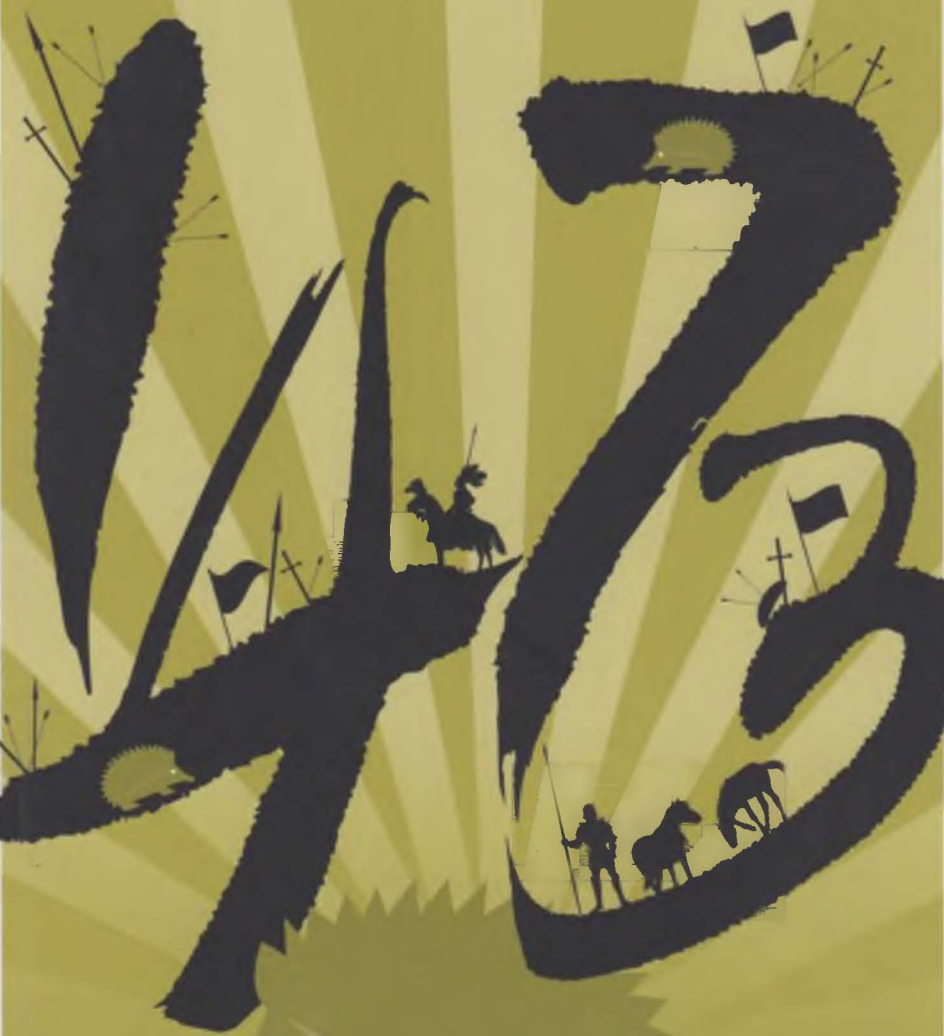
Bedia Ceylan Güzelce

3 baskı

çınar

BEDİA CEYLAN GÜZELCE

1473

Bedia Ceylan Güzelce, Ankara'da doğdu. Arkeoloji okudu. Çocukluğunda babasının karavanıyla Türkiye'yi gezdi ve ilk defterlerini bu seyahatlerde tuttu. İki kirpinin gözünden Otlukbeli savaşını anlatan 1473, İngiltere'deki Kingston University Press tarafından yayımlanan ilk çeviri eser oldu. İkinci romanı Göğün Bütün Çeyrekleri ise ölümsüz bir adamın ölümü aramasını anlatır. Seyahat etmeye ve yazmaya devam ediyor.

Çınar Yayınları: 35
Türk edebiyatı: 21

© 2011, Bedia Ceylan Güzelce
© 2017, Çınar Yayınları

Yayın yönetmeni: Derviş Şentekin

Editör: Burcu Aktaş
Danışman: Mehmet Kalpaklı
Kapak ve sayfa tasarımı: Cüneyt Çomoğlu
Son okuma: Burak Kuru

3. basım: Mayıs 2017, İstanbul
ISBN 978-975-348-287-5
Çınar Yayınları sertifika no: 13252

ÇINAR YAYINLARI
Ömer Avni M. Emektar S. No:18 Gümüşsuyu 34427 İSTANBUL
Telefon: (0212) 243 17 04

Baskı: Pasifik Ofset
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
34310 Haramidere/İSTANBUL Tel: 0212 412 17 77 Sertifika No: 12027

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni alınmaksızın hiçbir şekilde kopyalanamaz, elektronik veya mekanik yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Çınar Yayınları, Kırmızı Kedi Yayınevi'nin tescilli markasıdır.

BEDİA CEYLAN GÜZELCE

1473

ROMAN

Çınar

Babam Yaşar Mehmet Güzelce'ye

Ve beyzadem, Otlukbeli'nde yürürken toz çıkaran kirpiler gibi, savaşta bizden hiç bahsedilmedi.

Anlatıcı ve okur arasında

1423'ün altıncı ayında, Akkoyunlu ülkesinde adı Hasan konan bir bebek, dünya güzelliklerini görmek için sabırsızca anasının karnını yırttı. Dedesi Kara Yölük Osman Bey gibi cesur, haykırmaları kuvvetliydi. Doğar doğmaz etrafını saran melekler onu ayaklarından ve kollarından çeke çeke uzatma gayreti gösterdi. Boyu şarap testileri gibi kısa bir ailenin oğlu olarak dünyaya gelen Hasan, meleklerin bu gayretiyle 15. yüzyılın en uzun adamlarından biri oldu. Tanrı ister, melekler yapardı.

O da dedesi Kara Yölük Osman gibi Akkoyunlu ahalisinin canına can, malına mal katacaktı. Daha bebekliğinde bile üzüldü mü vücudu ısınır, telli turnanın kanatları gibi iki yana katlanarak açılan kaşlarından damla damla ter akardı. Onu bir kez gören, bir daha görmek için neredeyse ölüp de yeniden dirilmeyi isterdi. Çünkü bu dünya üzerinde onu görmek ömürde bir rastlanır bir işti. Akşehir'den Erzurum'a, Bayburt'tan Nusaybin'e uzanan Akkoyunlu topraklarında 1423 Haziranı'na dek böyle bir ay yüzlü görülmemişti. Kadınlar ya ona benzesin diye gebe kaldılar ya da onun gibisi nasılsa bir daha dünyaya gelmez diye doğurmaktan vazgeçtiler.

Babasının amcalarıyla sürdürdüğü kavgalardan usanıp günün birinde başkent Diyarbakır'ı ve Akkoyunlu halkını bundan böyle kendisinin yöneteceğini ilan etti. Horasan'dan Fırat suyunun her iki kıyısına, Şabankare'den Tiflis'e genişleyen topraklarda Uzun Hasan'ın en büyük işlerinden biri Karakoyunlu hükümdarı Cihanşah'ı yenip başkenti Tebriz'e taşımak oldu. Kahramanlıkları, adını Cengiz Han ve Timur'la bir satıra yazdırdı.

Bütün büyük fatihler gibi onun da başarıları ayetlerde müjdelenmişti. Belki de başardıkları birer ayet gibi nakşoldu zihinlere. Allah'ın seçtiği kişi olduğu söylendi ve buna inananlar pek çoktu. İmparatorluğun sınırları genişledikçe, Osmanlı'nın düşmanlığı daha da büyüdü. Doğu Anadolu'daki Türkmenleri sonraları yüzlerce yıl yaşayacakları İran'a ve Orta Asya'ya taşıdı.

Doğu'nun bütün şairlerini okur, şiirlerini ezbere bilirdi. Halkına karşı her zaman dürüst ve açıksözlüydü. Derdini sakince söylerdi, bildiklerini çocuk ya da yaşlı, cahil ya da âlim demeden herkesle paylaşırdı. O susunca değil bir ağaç, koca bir orman devrilirdi. Karakoyunlular zamanında görülen zina, hırsızlık, kumar gibi suçlara son verdi. Saldırıya uğrayan camilerin güvenliğini sağladığı için halkın sevgilisiydi.

O güne dek yağmacılar yüzünden büyük zarara uğrayan ticaret yollarını temizledi, kervanları emniyete kavuşturdu. Ne zaman onun devlet topraklarında dolaştığı haberi gelse, halkı onu bir kez olsun görebilmek için günler öncesinden yola çıkar, kar kış demeden beklerdi. Hava soğuksa bekleyenlere tarçınlı şerbet ikram etmek âdettendi. Ona yeterince yaklaşabilenler, Uzun Hasan'ın daha doğarken tütsülenmiş, sedir ağaçları, ıhlamur dalları gibi kokan

ruhundan ince bir duman yükseldiğine tanık olurdu. Bu duman kimilerine bir ok gibi görünür ve bu ok kimi sevdiyse onun kalbine en yakın benine saplanırdı. Böylece de o an ebedi bir aşkın kanı akardı.

Önce Trabzon Rum Pontus'un son imparatoru David'in yeğeni güzel Despina'yla evlenme kararı aldı. Devletinin bekası için kendisine mecbur kıldığı bu evlilik uzun sürmedi. Ardından da Selçuk Begüm Sultan ile birleştirdi kalbini. Tıpkı bazı hayvanlar gibi, ölene dek yalnız onu sevdi. Yedi oğlu oldu. Uğurlu Muhammed, Maksud Bey, Yakup Bey, Mesih Bey, Halil Mirza, Yusuf Bey ve Kör Zeynel Bey; Ahh Zeynel Bey...

Aldığı her şehri yeniden inşa ettiren Uzun Hasan, zanaatkârlarla sohbet eder, devlet işlerini önce onlara danışırdı. Kehanetlere önem verir, kâhinleri ülkenin dört bir yanından başkente taşırdı. Öyle kanunlar koydu ki, ölümünden sonra el değiştiren topraklarında bu kanunlar uzun müddet varlığını korudu. Kurulan nice yeni devletlerin düzenine de Uzun Hasan'ın kanunları ilham verdi.

Ona göre hiçbir erkeğin ömrü bir kadın göğsüne kavuşmadan sona ermemeliydi. Gençlerin evlenmelerini bizzat teşvik eder, mayıs aylarında kalabalık düğünler düzenlerdi.

Hükümdarlığında gördüğü en büyük savaş için Otlukbeli'nde ordularını tertip ederken, elli yıllık yaşam tecrübesini kullanıyordu. Uzun Hasan gibiler bir savaşı kazanacaklarını ya da kaybedeceklerini az çok bilirler. Bu sırada aklında yalnız iki düşünce vardı. Biri oğullarına zarar gelmemesi, diğeri Akkoyunlular'ın muhteşem yaşamını Anadolu'ya yaymak. Bu imtihanda halkının desteğini hep yanında hissetti.

Akkoyunlu Uzun Hasan, 1478'de Tebriz'de, bir sefer sırasında yakalandığı hastalıktan dolayı öldü. Ona sorsalar, "aşktan öldüm," derdi. Kızı Catherina Halime'den olma torunu I. İsmail'i, başka bir deyişle Şah İsmail'i asla kucağına alamadı. Ama ona birkaç defa rüyasında göründü.

Ahh Mehmet Bey, bir derdin hatırına
koca bir dünyayı değiştirdi.

Bizans'ın kalesinden içeri girerken topukları terlemişti, kalbi hızla çarpıyordu. Kuşatma haftalardır sürüyordu. Kuşatmak öyle yormuştu ki fethetmenin büyük kısmının aslında kuşatmak olduğunu anlayamamıştı. Bizanslılarca gizlice gerilen zincirlere karşılık gemilerini karadan yürütmesi onun dehasıydı. Gemileri obruklar üzerinden kaydırarak taşımak ya bir delinin ya da Sultan Mehmet gibi bir fatihin aklına gelirdi. İslam âlemi için Bizans'ın bu görkemli başkentinin eşsiz bir önemi de vardı. Her kim ki İstanbul'u fetheder, o kişi aynı zamanda Kâbe'nin ruhunu da huzura erdirirdi. İşte bu şanlı görev Fatih Sultan Mehmet'e düşmüştü. Böylece artık O'nun kutlu askeri olarak, Müslüman âleminin en yüksek mertebesine erişmişti. Sultan İkinci Murad ve Hüma Hatun'un bu kıymetli oğlu, Osmanlı'nın hayalini gerçekleştirirken mağrur ve mutluydu. Askerlerinin bu fetihle yetinmeyeceklerini, "Roma, Roma," diye haykırmalarından anlamış, hem cesaretlenmiş, hem de yorgunluk hissetmişti. Roma'ya gidecek gücü kendinde şimdilik bulamıyordu. Bir gün bulabilecek miydi, bilmiyordu.

Fetih sırasında göğsünden aldığı yaradan inen kan, göbek deliğinde birikmişti. Sanki kanayan kalbi değil, karnıydı.

Diğer Osmanlı askerleri gibi onun da elinde yüzünde kesikler, gövdesinde kapanmış yaraların izleri vardı. Bu izler, erkekliğin şanındandı. Öyleydi.

Kendine has sesi, en güzel kuşların şarkısı gibi, duyuldu mu bir daha unutulması imkânsızdı. Az konuşur, çok düşünürdü. Musiki ve şiire meraklıydı. Ne zaman dertli bir şairin dilinden bir aşk şiiri dinlese, uzaklara dalıp giderdi. Ahh Mehmet Bey, bir derdi olduğu her halinden belliydi. Bir derdi olanlar gibi yürür, bir derdi olanlar gibi bakar, dururdu. Ve bir derdi olanlar gibi kendini yok edene dek kılıcını elinden bırakmadı. Bir derdin hatırına koca bir dünyayı değiştirdi.

Sarayın avlularından geçerken, kadınlar ve oğlanlar eğreti suratlarını nereye gizleyeceklerini bilemeden bakardı ona. Onun hiddeti karşısında taşlar titrer, yapraklar kendi aralarında konuşmayı bırakırdı. O yürüdü mü sanki bütün dünyanın gözleri dönüp bu güçlü hükümdarı izlerdi. Gözleri gökteydi, yere inmesi neredeyse günah sayılan dedelerinin aksine, toprağa basmayı sever, bilhassa isterdi. Bunun yanında ihtişamı, pahalı kumaşları, değerli taşları, anıtsal yapıları severdi. İslam'ın mabedlerini bazen kendi elleriyle çizer, bazen tuğla harcını parmaklarıyla karar, layığıyla yaptırır, minareleri göğe yükselsin isterdi; içlerine girer, uzunca dolaşır, fakat tepesine çıkamazdı. Yüksekten korkardı, yalnızca yüksekten.

O yürürken ciğerlerine hemen ulaşsın diye çiçekler daha güzel kokular yayar; rüzgâr, Sultan tökezlemesin diye çalı çırpıyı süpürür; bulutlar güneşin arkasına saklanır, zaman yavaşlardı. Güneş yüzüne vurdu mu, daha bir mutlu olur, aydınlığın kendisine uğur getirdiğine inanırdı. İri bay-

gın gözlerini o güne dek yakından gören yalnızca iki kişi olmuştu. Biri anası, diğeri kıymetli sevgilisi, Sitti Hatun. Ona ne zaman bir gül koparsa bilerek parmağını kanatır, o kanı daldaki yapraklara basar, ten zırhından içeri yalnız onun aşkının girebileceğini söylemek isterdi.

Fetihten yirmi yıl sonra saltanatının belki de en büyük meydan muharebesi için hazırlıkları başlattı. Artık kırklı yaşlarında, şişmanlamış ve yorgun bir adam olmasına rağmen onu görenler her hareketini hayranlıkla izlemekten kendini alamazdı. Doğu Anadolu'da güçlü bir devlet ve kendileri için tehlike haline gelen Akkoyunlular'ın varlığına son vermek için Uzun Hasan'la çarpışması gerekiyordu. Soydaşları ve İslam âleminin müminleri için lazımsa canını verecekti. Kimi âlimler karşı çıktı ona, Müslüman, Müslüman'a kılıç çekmemeliydi. O, verdiği karardan dönmedi, Otlukbeli'ne gitti.

Sultan Mehmet adlı saray endamlıyı hainler zehirledi dendi. Elbette aşktan öldü. Ancak tarih böyle yazmadı. 1481'de Gebze'de, hekimbaşı onun bitkin vücudunu rahat ettirmeye çalışırken, göğsünün üstünde sevgilisinin yüzü büyüklüğünde bir yara vardı. Hekim daha önce bir benzerine rastlamadığı bu yarayı nasıl iyileştireceğini bilemedi.

Ve hayvanlar her duanın sonunda "Âmin" yerine "Olsun" dedi.

İnsanın yarası neredeyse, kalbi de orada atar. Dünyanın kalbi savaş meydanlarında atar. Otlukbeli 1473 yılında sekiz saatliğine dünyanın kalbi oldu. Attı, attı ve durdu.

Savaşın gerçekleşeceği aylar öncesinden belliydi. Uzun Hasan doğuda güçlenmiş, Osmanlı topraklarına iyice yaklaşmıştı. Tıpkı Fatih Sultan Mehmet gibi, Anadolu'nun ve İslam âleminin tek hükümdarı olmak istediği her kararından anlaşılıyordu. Bu uğurda savaşmak ikisi için de şart ve mümkündü.

Tarihin en büyük meydan savaşlarından birini yapmak için elverişsiz bir coğrafyayaydı Otlukbeli. Savaşın bu denli kanlı olması da bu sebeptendi muhakkak. İki ordunun zar zor sığdığı bu ovada iki yüz bine yakın asker çarpışacaktı. Bunların yüz binden fazlası Osmanlı'ya, yetmiş bine yakınıysa Akkoyunlu'ya kendini feda etmeye hazırdı. O meydanda erkeklerin bıyıkları, ölüm korkusuyla sızan teri saklıyordu. Birbirlerini ilk kez burada gören on binlerce adam, gerçekte ne için savaştığını hiçbir zaman anlamadı. Ne o gün, ne de sonrasında.

Bir damar kesildiğinde, bir an duraksar ve sonra kanar; bir savaş kararı verildiğinde önce sessizlik olur. Türk'ün

Türk'le, Müslüman'ın Müslüman'la savaşacağı kesinleşmiş, kimilerine göre bu kıyamet alameti sayılmıştı.

Hepsi Türk, hepsi Müslüman olan kahraman askerlerin arasında binlerce hayvan ve onların da arasında iki kirpi vardı. Hayal kurmaktan ya da aşktan öleceklerini zannederek büyüyen bu iki kirpinin biri dişi, öteki erkekti. Bütün canlılar gibi, onların da ikinci cinsiyeti aşktı. Askerler burada çarpışınca, diğer Otlukbeli hayvanları gibi onlar da savaşa girmiş oldu. Yuvalarının üstünde birbirini öldürmek için sıraya girmiş zafer düşkünlerini taklit ederek yere düşerken dualar ettiler. Bu şekilde ölmeyecekleri bir dünyaya yeniden gelebilmek için. Ve hayvanlar her duanın sonunda "Âmin" yerine "Olsun" dedi.

Olsun.

Tarih, kimseyi hatırlamayan bir ihtiyar.
Ona yalnızca yazanlar inanıyor.

İki kirpi arasında

Sevgili benim, ben sevgilinin. Yeraltı sularından içer, bazen solucanla bazen de ot kökleriyle besleniriz. Toprağın içinde, nemli bir yerde olup biter bunlar. Nemin, kendine has bir kokusu vardır, lif lif birbirinden ayrılabilen bir koku. Bu kokuya dikkat kesildiğinizde ölüleri, birkaç gün sonra fışkıracak şifalı akıntıları ya da açmak için biraz daha suya ihtiyacı olan çiçeklerin iniltilerini ayırt edebilirsiniz. Onlar açabilsin diye hayvanlar el ele verip yeraltı tünellerinden su taşır her bir köke. Tek tek. Her hayvan kendi çiçeğinin ömründen sorumludur. Böyle zamanlarda sevgilime, onun bitkilerine göz kulak oluşuna ve ev sahipliğine bir kez daha âşık olurum. Gerekirse günlerce kazar ama çiçeklerimizin tek bir yaprağını soldurmadan suyu yetiştirir. Çiçeklerin bir dediğini iki etmeyen sevgilimin benim için neler yapabileceğini varın siz düşünün.

Biz kirpiler tek eşliyizdir. İstisnasız ve tartışmaya tamamen kapalı. Bilirim ki sevgilimin âşık olduğu tek canlı benim. Bunu bilmek başka hayvanlardan, mesela aslanlardan bile daha güçlü kılar beni. Yerim yurdum sevgilimdir; ona yavrular vermek isterim ve bu sevgiyle yuvamızı yılanlardan, çıyanlardan ve tüm dalgın hayvanlardan korurum.

Gerçi bu dalgınlıktan sorumlu tutmam onları. Yapayalnızdırlar, karşılarına çıkan canlı cansız her şeyi önlerine katar, aralarında hoşlarına gidenler varsa onları yemeyi doğuştan bir hak görürler kendilerine. Kasten yapılmamış her şeyi kabul edebilirim. Ben böyleyim.

Henüz yavrumuz yok, yukarıdaki ayak seslerine bakılırsa yavrulamak için doğru zamanda değiliz. Bir savaştan bahsediliyor, günlerdir yeraltı ve yerüstündeki bütün hayvanlar bunu konuşuyor aralarında. Geçen sabah iki tilkinin fısıldaşmasını duydum. İyice saklanmıştım çalıların arasına, hayret ki kokumu bile almadılar. Binlerce, on binlerce askerin yuvalarımızın hemen üstünde bir savaşa gireceğinden bahsediyorlardı. Dillerini çat pat anlıyordum. Bu topraklarda yaşayıp da savaşın ne demek olduğunu bilmeyen tek bir hayvan yoktur, bu yüzden ağaç altlarında sevişmek yerine her gün savaş konuşulur. Bize de ha sıçradı, ha sıçrayacak derken, yakın komşularımızda savaş nice hayvanların sonunu getirmiş, nicelerini de yersiz yurtsuz bırakmıştı ama içimiz biraz olsun rahattı. Çünkü o günlerde hâlâ bizim sınırlarımızın dışında akıyordu kan, henüz gerçekte olduğundan çok daha uzak görünen yerlerdi oralar. İşte bu tilkiler gibi daha pek çoğu savaştan kaçıp, göç edip geldiler buralara. Ama bilirsiniz, biz hayvanlar yabancıları pek sevmeyiz. Bir kere onlar başka bir dil konuşurlar, ne dediklerini anlamak güçtür. Yabancılara güvenemeyiz çünkü onların ihtiyaçlarını bilemeyiz. Beraber büyümediğimiz için aynı şeylere gülemeyiz, aynı şeylere gülemediğimiz hayvanlarla aynı şeylere üzülemeyeceğimiz kesindir. Hem nereden belli çocuklarımıza saldırmayacakları, bizi yiyip bitirmeyecekleri, anca kendimize yeten kaynaklarımızı

tüketmeyecekleri? Üstelik çocukluğumuz savaş hikâyeleri dinlemekle geçti. Evet, çocukluğumuz dedim. Hayvanların çocukluğu olmaz mı zannediyorsunuz?

Bundan tam üç kış önceydi. 1470 Ağustos'u. Doğduğumdan beri her güz sonunda yattığım kış uykusundan bu defa yetişkin bir dişi olarak uyanmış, aylar süren uykunun mahmurluğunu üzerimden atmak için hava almaya çıkmıştım. Akşamüstüydü. Kirpiler genellikle gündüzleri uyuyarak, geceleri dolaşarak geçirir. Ben de o gün Otlukbeli Gölü kıyısında, sık otlar arasında geziniyordum. Gövdem el verdiğince başımı yukarı kaldırıp ağaçlara bakıyordum. Sedir ağaçlarının sonu gelmiyordu ve içlerinden keskin bir koku yayılıyordu. Kavak ağaçlarının gölgeleri, gölde uzanmış, dinleniyordu. Aşk derdine düşmek için güzel bir gündü.

İncecik dalları yararak yeşeren yaprakların her ayrıntısı sudaydı. İçinden hayat geçen damarlar ve damarların etrafını çevreleyen yemyeşil perdeler. Biraz birbirine çarparak, biraz da böyle göle uzanarak büyüyordu Otlukbeli ağaçları. Biz kirpiler, bu gölgeler olmasa, ağaçların neye benzediğini bilemezdik. Kendi imkânlarımızla asla göremeyeceğimiz manzaralardı bunlar.

Hangi hayvanın nereden geçtiği belliydi, ayak izlerinden az önce oradan kimin yürüdüğünü anlardık. Yaban domuzları çamurda dev oyuklar açardı. Oyuklara kulağımı yaklaştırdığımda toynak seslerini duyabilirdim. Yaban domuzları, Otlukbeli hayvanları içinde en korkuncu ve hakkında en az şey bilineniydi. Geceleri herkes uyuduktan sonra ortaya çıkar ve ürkütücü gürültülerle, homurtularla ormanı talan ederlerdi. Gün ağarmadan ve güneş hayvanları uyanmadan önce yaban domuzlarından hasar gören yuvaları onarmış

olurduk. Bilhassa karıncalar ve fareler gibi yuvasının ağzı çabuk çöken Otlukbeli hayvanları için sabahlar çalışma saatleri demekti. Dünyanın geri kalanı eskirken, Otlukbeli her sabah yeniden inşa ediliyordu. Tamir işleri bitince sıra kaybedilenler için dua merasimine gelirdi. Otlukbeli hayvanları duaların sonunda "Âmin" yerine "Olsun" derdi.

Olsun.

Bu "olsun" iki anlam taşırdı. Her şeyi kabullendiğimizi gösteren "olsun" ve duamızın gerçekleşmesini aşkla istediğimizi belirten "olsun."

Aşkın buluşma yeri olmaz, âşıklar birbirinde kavuşur.

Kulağımda akşam güneşinin kalın bir "i" sesiyle tutturduğu şarkı, suyun kenarına iyice yaklaştım. Başımı tereddüt etmeden karşımdaki geniş serinliğe daldırdım. Bu su, biraz ileride başlayan Fırat Nehri'nin gizli kollarından biriydi. Nehirle hiç birleşememişti ve varlığını göl olarak sürdürüyordu. Otlukbeli Gölü. Kurbağaları, tatlısu canlılarını ve alabalıkları ilk ve yalnız orada gördük biz. Sualtındaki hayatın hızını aklım almadı gitti. Çok acelesi vardı bu hayvanların. Her şeye yüzerek yetişiyorlardı, tıpkı kuşlar gibi salınıyor ama gözle görülür bir şekilde nefes almıyorlardı, adeta suyun içinde uçuyorlardı.

Her akşamüstü olduğu gibi Otlukbeli Gölü ateşböcekleri tarafından aydınlatılıyor, kertenkele sırtlarından yansıyan ışıkla ağaçların hatları belirginleşiyordu. Yorgunluğum suda dağılıyor, akciğerlerim genişliyor, vücudum dirileşiyordu. Gelinciklerden oldukça kısa, altına akreplerin saklandığı küt taşlardan biraz uzundum. Dışarıdan bakılınca tanrının kendi nefesiyle şişirdiği bir balon içime bırakılmış gibi görünüyordum. Yalnız ben değil, tüm kirpiler böyle görünürdü. Narin ayaklarımız kutsal bir yükü taşırdı bu nedenle. Dünyanın en güzel varlığı değildim belki o an

için çünkü henüz sevmiyor ve sevilmiyordum. Olağanüstü sualtı manzaralarını izlemekten yorulunca ve biraz da nefessiz kalınca başımı sudan çıkardım. Yeryüzünde yeniden gözlerimi açar açmaz genç ve tok sesini duydum onun:

"Günaydın."

Bakakaldım eşsizliğine. Kutsal yüküne. Sırtındaki her bir ok, göğe yükselen minareler gibi parıldıyordu. Bu minareler kimi zaman devriliyor, yan yatıyor, kimi zaman dimdik duruyordu üstünde. Yeterince uzaktan baktığınızda, bir kubbenin üstünden yükselen minareler bize benziyordu. Karşımda ihtişamıyla duran erkek kirpi güçlü ve görkemliydi. Benden de hayli iriydi. Zamanı tökezleten bir karşılaşmaydı bu. Ben onu seçtim orada, o beni. Aşkın kalbe düştüğü böyle anlarda ikna olmak için beş duyuya birden ihtiyaç duyarsınız. Birden bir koku gelir, bir ses duyulur, tatlı-ekşi bir şeyler dolaşır diliniz üstünde. Bu güzelliği gören gözlerinizle gurur duyar, bastığınız yerlerin ayaklarınızın altından kayıp gittiğini hissedersiniz.

Sevgilim, ona artık sevgilim demekte bir sakınca görmüyorum, bütün dünyanın kalbi adına bakıyordu bana. Bin dehlizli bir yeraltı şehrinden getirilmişti gözleri, onlarla kötü bir şey yapması mümkün değildi. Dünyanın bütün ışıklı varlıkları içinden sevgilimin gözlerini hemen seçerdiniz. Gelişigüzel dağılmış otları bir bakışıyla şifalı hale getirebilir, değersiz taşları bir hazineye dönüştürebilirdi. Sevgilim bunu öyle kolay yapardı ki, siz bütün bunlar olurken tek bir çıtırtı bile duymazdınız. Her an söyleyecek sözü olan biriydi. İlk karşılaştığımız anda şöyle demişti işte:

"Günaydın."

Bütün akşamı bozkırda sevgilimle diken dikene geçirdik. Okları benimkilere değiyor, batmamasından beni çok sevdiğini anlıyordum. Daha ilk seferde uygun mesafeyi bulmuştu. Oysa iki kirpinin birbirini acıtmadan birlikte olması bazen yıllar alıyordu. Kalbim onun varlığıyla doldukça, içimde başka bir şeye yer kalmıyordu. Annemi unutmuştum, babamı ve kardeşlerimi de. Birlikte kış uykusuna yattığım dostlarımı unutmuştum. Onlar birer birer kalbimden çıkarken, sevgilim kendine açılan yeri dolduruyordu. Sıra tanrıya gelmişti. Bana oklarımı veren, ruhumu koruyan ve kollayan tanrıyla vedalaşmanın tam zamanıydı. O gecenin sonunda, sevgilimle kavuştuğumuzda, aşkın zırhını giymiştim artık ve bu halde göğe seslendim:

"Tanrım, biraz eğilirsen sana sarılabilirim."

Tanrım, bize ruhlarımızı üflerken,
elbette bir bildiğin vardı.

Ve tanrı eğildi. Sevgilimle karşılaşmamın üzerinden tam bir gün geçmişti. Tanrı eğilince gördüm ki biz aslında onun göğsüne uzanmıştık, Otlukbeli'ne. Tanrının göğsünde iki kirpi uykuya daldık. Uyandığımızda birbirimizindik. Bir dişiyle erkeğin buluşması daha gerçekleşmişti dünya üstünde. İşte bu kadar basit; görkemsiz, düğünsüz, âdetsiz. Gökte birbirine çarpan karasineklerin vızıltısı şimdi de aynıydı. Çamurda düşe kalka yol almaya çalışan salyangozların sürünmesi aynı. Ve geride bıraktıkları mor su emiliyordu toprak tarafından yine. Mor doğuyordu solucanlar bu sıvıyla. Her gün yaptığı gibi doğa birbirine karışıyordu, karışacak başka kimsesi olmadığından.

Sevgili benim, ben sevgilinin. Pek de önemli değildir böyle anlarda ovalar. Bir dağın yüksekliği sizi hiç ilgilendirmez mesela ya da ağaçların kaç yaşında olduğunu unutursunuz. Ömründen sorumlu olduğunuz her şey bir kenara çekilir sessizce. İşte böyle bir akşamda, seviştik, sarıldık, battık, çıktık, memleketimiz olan Otlukbeli'ni unutmadan.

Ahh Otlukbeli, tanrının kalbinden geçenlerin bir haritaya dökülmüş hali gibi. Böyle bir gecede âşık olmak, doğmak ya da doğmamakla ilgilenmeyen, sadece rahme düşmekle yeti-

nen bir varlığa gebe kalmak gibi. Dikenlerim, tırnaklarım, kulaklarım gebeydi. Aşeriyordum toprağa, bir yanda Otlukbeli, öbür yanda sevgilim. Bu altımdan akan toprağı yemek, bütün gövdemle kendimi bir daha, bir daha doğurmak istiyordum.

Biliyordum ki, birini memleketinmiş gibi sevebilirsen, bir avuç toprağıyla yetinmeyi de öğrenmen gerekir. Öğreniyordum.

Doğada her canlı tanrıya kendini göstermeye çalışır. Kuşlar, tanrı fark etsin diye yuvalarını muntazam inşa eder, bitkiler renklerini ve meyvelerinin tadını yarıştırır. Kartallar kanatlarını az çırparak uçar, tanrı onları takdir etsin diye, solucanlar toprakta delikler açar, bazı balıklar çok yükseğe sıçrar, tavus kuşları korkunç sesler çıkarır. Varlıkları bilinsin diye. Gözden kaybolmak ancak karanlık canlıların işidir. Onlar tanrıyı öfkelendirmekten korkmayan, kibirli ve güçlü varlıklardır. Bir gün tanrıya ihtiyaç duyduklarında, şu emriyle ona hızlıca kavuşacaklarını bilirler: "İkinci şans istenmez, alınır."

Biz kirpilerin yuvaları yerin dibindedir, en fazla on sekiz yıl yaşadığımızdan, ömrümüzün bir kıymeti vardır. Kime göre? Mesela sukaplumbağalarına, ki hiç görmedik ama üç yüz yıl yaşadıklarını biliriz. İyi beslenir, taze sebze kökleri, kimi zaman böcekler ve solucanlarla toprağın yedi katından süzülen arı sulardan içeriz. Tanrı bizi görsün diye çoğu hayvan uyuduğunda, geceleri ortaya çıkarız. Oklarımız ay ışığı vurunca yeryüzüne düşmüş yıldızlar gibi parıldasın isteriz. Görünür mü görünmez mi, bilmeyiz. Kim fark edilmek, ışıldamak istemez ki hem?

Çok yüksekte, gökyüzü vardır, içinde de tanrı. Bunu doğar doğmaz öğreniriz. Tanrıyla aramıza kimsenin girmesine izin vermeyiz. İnançlıyız ve elçimiz yok.

Biliriz ki ağaçlar, içinde tanrının durduğu o gökyüzüne gitmenin bir yoludur. Tanrının sık sık yanına çağırdığı sincaplar, leoparlar ve hatta karıncalar, o ağaçlardan yukarı çıkar ve bazen günlerce geri dönmezler. Tanrıya düşkün her hayvan gibi bu ayrıcalığı biz de kıskanırız. Her hayvan gibi birkaç dili iyi anlar ama yine her hayvan gibi sadece kendi dilimizi konuşuruz. İnsan dili, kedi dili ve kuş dilini anlarız. Karıncalar, bu günler süren seyahatlerin dönüşünde kendi aralarında tanrıdan bahseder –ki pek az konuşurlar– ve onun hayalini zihnimizde diri tutarlar. Belli ki tanrı yanına kimi çağıracağı konusunda güçlü güçsüz ayırt etmeyen bir varlık. İyilik ve kötülük de onun için sandığımızdan çok daha az önemli.

Biz ömrü kısalar, tanrı ve katındaki her varlığı olduğundan büyük görürüz. O bunu bilir. Şefkatli tanrı dertleşmez ama sever bizi. İşte onun yarattıkları içinde, yanına çıkmayı hak edememiş biz kirpiler, iki kalbimiz olduğuna inanırız. Ve bu iki kalp arasında nefes geçecek kadar bile boşluk yoktur. Ölüp de göğe çıktığımızda, havadan, sudan yoğurduğumuz yeni bir kirpiye o ikinci kalbi veririz. O da bizim tecrübemizle başlar yeni hayatına. Tatsız, kokusuz bu maddeler böylece canlanır ve kirpilerin cenneti başlar. Cehenneme giden kirpiler ise iki kalp için ıstırap duyar, iki defa yalnızlık çeker, iki defa asılı kalırlar havada. Kötü olan ne varsa iki defadır onlara. İki gözleri vardır, iki defa dalıp giderler uzaklara. Hayal gücü geniş hayvanlarız biz, belki de bu hayal gücünden ölürüz, kimbilir...

Sevgilimle birbirimize kavuşmamız tesadüf değildi. Ben onun bu dünyaya gelişinden çok anlamlar çıkardım. İçimi onunla doldurdum. Başka da bir şeye yer kalmadı. O

yüzden de tanrıyı öldürmek üzere yola çıktım o gün. Tüm ağaçları denedim, tırmanabilmem için hiçbiri bana yardımcı olmadı. Ovalarda yürüdüm, kendimi tilkilerin, yırtıcı kuşların önlerine attım tanrıyı bulabilmek için. Nafile. Hiç kimse onu bulmama yardımcı olmadı. Ben de sonunda onu düşünmeyi bıraktım. Yağmurda düşünmedim onu, fırtınada düşünmedim, donduran soğukta düşünmedim, bir ceylanın doğumunda hiç aklıma getirmedim, mucizelerden çıkardım payını. Onu hatırlamayı ve başkalarına hatırlatmayı terk ettim. Onu terk ettim. O zaman anladım onu öldürdüğümü. İstesem de aklıma gelmiyordu, ne kadar düşünsem de onu nerede nasıl bulacağımı bilemez olmuştum. Hatta o cansız hali, eğri büğrü yere düşüşü gözümün önünden gitmedi hiç. Peygamber böcekleri o çelimsiz hatırayı iki ucundan yakalamış, havada tutuyordu. Asılı kaldılar birlikte bir süre. Ölü bakışları ile göz göze geldim tanrının. Bana bunu yaptıran şey aşktı. Aşk varsa, daha güçlü bir şeye yer kalmıyordu, bilirsiniz.

Ne zaman bir yerde tanrı öldürülse, o peygamber böcekleri onu –o cansız ruhu– alıp, oradan oraya taşır. Böyle günlerde rüzgâr gözlerini hayvanlar âlemine diker, birazdan uçuracağı yuvaları, düşüreceği yavruları hesaplar. Rüzgârın tanrıya bağlılığını, büyük fırtınaların aslında ilahi bir ayin oluşundan anlayabilirsiniz. Bazı kuşların anlattığına göre, göğün üstündeki siyah boşlukta safi fırtınalardan olma dünyalar varmış, başkaca dünyalar. Bu dünyalara nefesi biten rüzgârların ruhları sığınırmış. Orada kaybolur, orada esmeye devam eder ve tanrıya yakın olurlarmış. En az bir defa yaşamış her varlık gibi rüzgârlar da ölmez. Biz kirpiler, kendimizi onun hışmından korumamız gerektiğini

çok erken öğreniriz. Bilinen ilk kirpi efsaneleri hep onun korkunç gücü ve öfkesini anlatır bu yüzden. Kökleri yerin merkezindeki ağaçları söküp atacak kadar kararlı fırtınaların, her kokuyu ve sesi tanrıya haber verdiğini biliriz. Tanrı bu sayede siz onu öldürene dek her şeyi görür, duyar ve anlar. Sonrası tufan.

Her savaş kendi dilini konuşur.

Sevgilimle kaderimizin yazıldığı o geceden üç kış sonra beklemeye başlamıştı Otlukbeli.

Güller bekledi,
şifalı otlar bekledi,
gebe hayvanlar bekledi,
bulutlar bekledi, su bekledi...
bize hiç esmeyen rüzgârlar bekledi.
İçini çeken sakalar bekledi, kendi iyi, ünü kötü sansarlar bekledi, erkekler, kadınlar ve çocuklar bekledi.
Kıpırdamadan.
Kadınlar kıpırdamadan bekledi.

Otlukbeli bir nefes almış ve tutmuştu. Bu harp bitene kadar da vermeye niyeti yoktu.

Bunlar başımıza gelmeden önce küçük savaşlar görmüştük hayvanlar arasında. Arılarla kelebekler çiçek tarlalarında, tilkilerle çakallar bozkırlarda, sırtlanlar ve yabandomuzları geceleri kayalıklar arasında güçlerini ispat ediyordu birbirine. Sabah sabah aynı tarla faresi için savaşan iki aç kartalı hatırlıyorum. Ortalık kan ve tüyden,

kanat çırpışlarından kalkan tozdan geçilmiyordu. Fareden vazgeçmişlerdi, açlıklarını unutmuşlardı ve bir ölüm kalım mücadelesine girmişlerdi. Hepsi kötüydü ama yaklaşan felaket bunların hiçbirine benzemiyordu. Bunu anlamak için, bu dili konuşmak gerekiyordu. Savaş dilini. Çünkü her savaşın kendine has bir dili vardır. Harfleri, heceleri, kelimeleri, cümleleri. O dilde yaşanıp bitiyor savaşlar. O dilde vuruyor düşmanlar birbirini, o dilde ölüyor. O dilde açılıyor yaralar ve bir ihtimal o dilde iyileşiyor. Kimsenin bilemeyeceği, anlayamayacağı bu dilde ibadet ediyor ve biri galip gelir gelmez unutuyorlar. Nasıl ki suyun altında ne söylendiğini yalnızca orada yaşayan hayvanlar anlar, işte savaş meydanları da öyle, orada gerçekte neler olup bittiğini sadece savaşanlar biliyor. Kılıçlar, kınlar, atlar, katırlar, belki silahlar, toplar, tüfekler, ayaklar, ayak izleri.

Korku beklemeye galip gelince ovadan yuvalarını taşımaya başladı bazı hayvanlar ve insanlar. Kaplumbağalar ilk gidenler oldu. Bazı kuşlar bu yıl Otlukbeli'ne gelmedi bile.

Fareler taşınıyordu, köstebekler taşınıyordu, tilkiler, karıncalar, yabani atlar taşınıyordu.

Renkli böcekler, zehirli yılanlar taşınıyordu.

Kirpiler taşınıyordu.

Çocuklar sırtlarda taşınıyordu.

Hayvanlar olmadık bir zamanda göç ediyorsa, anlayın ki bir dünya felaketi yakındır. Ve bu kaçışın da yoğun bir kokusu vardı. Telaşın, korkunun, üzülmenin kokusu. Sadece koklanan değil, işitilebilen de bir şeydi bu, yeterince yoğunlaştığında seslere dönüşüyordu, hatta bazen de konuşmalara. Hayvanlar kaçarken yalnızca dua ediyor, sonunda "Olsun," diyor, insanlarsa yalnızca bela okuyordu.

Olan bitene çok uzaktan, gökten bakan ise yalnızca kuşlardı. Kızıl akbabalar, gökdoğanlar, Hint kazları, kel kartallar. Dostumuz Hayyam ve onun gibiler.

Hayyam bir kızıl akbabaydı. Neredeyse bir insan boyundaydı. Gövdesi kızıldı ve kanatlarının içinde siyah kuşaklar vardı. Bu rengiyle bir kuştan çok, bir yanardağa benzerdi. Ne zaman uçmak istese, önce kanatlarını yukarı kaldırır, sonra olduğu yerde dönerek yükselmeye başlardı. Hayyam dünyanın tersine dönerdi. Kayalıklarda kertenkelelerle birlikte yaşardı. Kertenkeleler ki tanrı onlara kuyruklarını yeniden yaratabilme kudreti vermiş.

Diğer tüm kızıl akbabalar gibi Hayyam da ölü hayvanlarla beslenirdi. Aç kalmamak için can almaktansa, alınmış canlardan arta kalan bedenleri yerdi. Bugüne kadar Otlukbeli'nde hiç kızıl akbaba ölüsüne rastlanmaması, onların ölümsüz olduğunu düşündürüyordu bize. Dünyanın üzerinde uçabilme yeteneğiyle doğan kuşlar, yeryüzüne yapışık canlılara gökte neler olup bittiğini anlatırdı. Her ovanın bir haberci kuşu olurdu. Doğanın elçileri gibi sizi gelip bulan haberci kuşunuz, kimi zaman bir kumru, kimi zaman bir saksağan, kimi zaman da Hayyam gibi bir kızıl akbaba olurdu.

Vaktine kendi karar verirdi ama ne zaman yuvamızın üstünde uçmaya başlasa, Otlukbeli hayvanları bir telaşa kapılır, inlerinden başlarını çıkarır, nefes alışverişleri hızlanırdı. Öldüğümüzü ve Hayyam'ın bizi yemeye geldiğini zannederlerdi, ama ölmezdik. Hayyam bize haber getirirdi. Bazen bir fırtınanın yaklaştığını, bazen vahşi ve bozkır hayvanlarıyla beslenen bir kuş sürüsünün bu tarafa geldiğini, bazen de bahara erken gireceğimizi söylerdi.

Öteki günler gibi bir gündü işte. Hayyam bizim için gelmişti yine bir sabah. Gündüzleri uyuduğumuzu bilmesine rağmen, yuvamızın üzerinde ötmüş, çıkardığı o korkunç seslerle etraftaki herkesi ürkütüp kaçırmıştı. Hemen dışarı çıktık ve onun yere inmesini beklemeye başladık. Aşağıdan, uçan bir ağaç gövdesine benziyordu. Uçan bir kızılçam gibi, üzerimize düşüyor, düşüyordu. İri daireler çiziyor, bu dairelerin içinden yine kendi geçiyor ve belki de böylece uçabildiği için şükür duasını ediyordu, ibadetini usulünce yerine getirmiş dervişler gibi döne döne kondu yanımıza ve Otlukbeli'ne yaklaşan Osmanlı ordusunu anlatmaya başladı:

"Osmanlı Sultanı gösterişli ipek giysilere bürünmüş, eteğinin kenarında göz alan parıltılar var. Kıymetli taşlar, az kıymetli taşlar. Omuzları kendinden mi geniş, giydiği kıyafetlerden mi öyle görünüyor, anlaşılmıyor. Bakışlarından buraya gelirken aldığı kararları ve endişesi belli oluyor. Genç askerler dizili etrafında, çok genç. Arka saflarda ağlayanlarını gördüm. Kimi gururdan, kimi dertten. Kimi hastalanmış, kiminin gözleri uykulu. Aslında kimse bilmiyor neden ağladıklarını, kimse bilmez de. Bulutlar geçiyor, gözyaşları kalıyor çimende. Sultan olduğu her halinden belli. Bazen atını durdurup askerleriyle konuşuyor. Uzun cümleler kuruyor. O da Uzun Hasan gibi, her cümlenin başında ve sonunda Allah diyor. Gözlerini pek az kırpıyor. Sadece başını çevirirken. Atının üzerinde çok sakin görünüyor. Heybetli. Çok asker almış yanına. Atlar, koyun sürüleri, hekimler, aşçılar. Bazen elini kalbine götürüyor, tutmak ister gibi, tutuyor belki de. Aynı Uzun Hasan gibi, hep çok uzaklara bakıyor..."

Kuşların dilini anlayabilseydi insanlar, savaşların pek çoğu yapılmazdı. Hayyam anlattıkça öfkelendi sevgilim, benim için endişelendi biliyorum. Doğacak çocuklarımız için, oğullarımız için, kızlarımız, birlikte söyleyeceğimiz ve söyleyemeyeceğimiz şarkılar için. Sağlıklı ve hasta günlerimiz için. Anlatacağımız masallar, kahramanlık hikâyeleri ve birlikte yatacağımız kış uykuları için. Kış uykularından uyanışlarımız için. Okları için, uğruna canını vereceği her bir oku için henüz doğmamış yavrularımızın.

Hayyam son olarak Otlukbeli'nden gitmemizi söyledi. Sevgilim bunun yerine kalmaya karar verdi o anda. Bazı önlemler alarak bu felaketin bitmesini bekleyecektik. Önce yuvamızı derinleştirecek, sonra bolca su biriktirecektik. Bolca kök saklayacak, böylece açlıktan korunacaktık. Başımızın üstünde ne olursa olsun, savaş meydanlarında askerlerden başka kimsenin olmadığını zannedenlere inat, biz Otlukbeli'nde kalacaktık.

Sevgilimin bu kararlı hali beni hem gururlandırıyor hem de endişelendiriyordu. Yüzüne baktıkça gövdemin içi ona hizmet ediyordu. Endişe ve kaygı işin içine katılınca biz de savaşa girmiş sayıldık. Her ne kadar tarihte bizden bahsedilmiyor olsa da, bir yanda Uzun Hasan, öteki yanda Sultan Mehmet'le birlikte, biz Otlukbeli'nde iki kirpi, bir savaşa hazırlandık.

Hayyam yeniden uçtu, göklere. Yeşil göğsüne, gri kanatlarına hep hayranlıkla baktık Hayyam'ın. Uçabiliyordu, daha ne olsun? İstediği an uzaklaşabiliyordu bulunduğu yerden. Hepimizi birer nokta halinde görebilecek kadar yükseğe çıkabiliyordu. Bu yüzden, bütün bu telaşın onun için hiçbir anlamı yoktu.

Ve Otlukbeli önce kaybolur, sonra belirir birden.

Göğü göstererek bize bir şey anlatır tepeler. Bulutların bazı sabahlar yere inip aramıza karışması boşuna değil. Bir dağ, bir yıldıza âşık olursa içine ateş düşer. O ateş için için yanar, dağ biter yanında yöresinde ne varsa yakarak, ölür. Ölen dağların ruhları Otlukbeli'nde yıldızlarla kavuşur. Bir dağ kaç defa ölebilir? Kaç defa âşık olabilir aynı dağ aynı yıldıza? Sevgilimin huylarını huy edindiğim bir aşk Otlukbeli'nden başka nerede gerçekleşebilirdi? Bu yüzden biz hiçbir yere gitmiyorduk. Hem o dağlar ki mezartaşlarıdır denizlerin. Nasıl ki bir ovayı yıkmak kolay değil, bir gölü kurutmak olacak iş değil. Otlukbeli'nde bir savaşın gerçekleşeceği düşüncesi de o kadar imkânsızdı bizim için.

Hayyam baharından itibaren her gün bizi ziyaret ediyordu. Sultan Mehmet ve Başveziri Mahmud Paşa'nın Akkoyunlu topraklarına keşifte bulunmak üzere büyük bir akıncı kuvvetini önden gönderdiğini de yine ondan öğrendik. Sultan Mehmet nisan ayında İstanbul Boğazı'nı geçerek başladığı Doğu seferi için yanına hepsi en iyi yeniçerilerden seçilmiş bir birlik almıştı. Bu yolda onlara Has Murad Paşa ve Davud Paşa ile şehzadeler Mustafa ve Bayezid de katılmıştı. Osmanlı'nın bugüne kadarki bu en

büyük ordusu Sivas'ta buluşmuştu. Anadolu'nun farklı beyliklerinden gelen gönüllü birlik, bu gücü pekiştirmişti. Üslerini Erzincan'da kuran Osmanlı askerleri burada hafif bir direnişle karşılaştıysa da, halk teslim olmaları yönünde Uzun Hasan tarafından tembihlenmişti.

Sultan Mehmet'in Erzincan'da konuşlanmasına izin verecekler, Uzun Hasan'dan emir bekleyeceklerdi.

Bu sıkı tembihle Erzincan'ı almak Fatih'in yiğitleri için zor olmamıştı. Anadolu'dan gelenlerle birlikte yaklaşık yüz bin asker Osmanlı'nın yanında yer almıştı. Akkoyunlular ise onların neredeyse yarısı kadardı.

Osmanlılar öyle kalabalıktı ki, bir yerden başka bir yere giderken ilerlemiyor, adeta akıyorlardı. Hafif keten giysileri içinde göç eden kelebeklere benziyorlardı. Akıncı keşif gücü, büyük savaştan yedi gün kadar önce, Fırat Nehri'ni geçmeye çalışmış, nehrin öte tarafındaki Akkoyunlu askerlerine saldırmak istemişti. Akkoyunlular'ın asıl karargâhının burası olduğunu zannederek Uzun Hasan'ı hafife almışlardı. Nehri geçmek isterken birliği dağılan ve pusuya düşen Osmanlı askerleri içinde boğulanlar, savaşarak ölenler ve esirler vardı. Sağ kalanlar Sultan Mehmet'in Erzincan'daki karargâhına geri döndü. Nehrin bir yanında öfke, yenilgi ve korku baş göstermişken, diğer yanında sevinç, üstünlük ve cesaret vardı. Ancak yeterince asker ölmemişti henüz, ne Sultan Mehmet'in ne de Uzun Hasan'ın nazarında. Fatih, Fırat'ın kuzeyine doğru ilerlerken, karşı kıyıdaki Akkoyunlu ordusu da onu takip etti. İki ordu iki karşı kıyıda, birbirlerine baka baka ilerliyordu. Birbirini öldürmek isteyen bu insanlar, aynı ırmağın kenarında aynı yöne yürüyordu. Birkaç saat içinde Fatih'in ordusu gözden kayboldu.

Osmanlı'nın ruh gibi gözle görünmeyen ordusu Başkent denen yere kadar gidip orada durdu. Akkoyunlular da ana karargâha geri döndü. Akkoyunlu ordusunun sayısı her saat biraz daha arttı. Hayyam'ın o yıldızlı gökler gibi geniş kanatları olmasa biz bunların hiçbirini bilemeyecektik. Her gün yuvamızın yanına geliyor ve bize anbean olanları anlatıyordu. Yeni gelenlere rağmen Osmanlılarınkine nazaran sayıca çok azdı Akkoyunlu ordusu. Başlarındaki kızıl örtülerden tanıyordu onları Hayyam ve sırf bu kızıl başlıklarla Osmanlı askerlerinin taktığı altın rengi başlıkları yan yana düşündüğünde bile savaşı kimin kazanacağını anlıyordu.

Acı içindeki ruhlar, tanrının kalbine koşuyordu.

O sabah çiçekler içine çekildi, ertesi gün Otlukbeli Savaşı başlayacaktı. Başkent'te bekleyen Osmanlı askerlerinin çevresini yarım bir hilal gibi çevreleyen zayıf Akkoyunlu ordusunun heyecanla çarpan kalp seslerini duymak için yarasalar kadar iyi duymanız gerekmiyordu. Bu sesler ağaç gövdelerine çarpıyor, oradan aşağı iniyor ve kökleri titretiyordu.

Gün doğar doğmaz, sevgilim yuvadan çıktı. Sultan Mehmet'in askerleri arasında dolaşacaktı. Gün batarken gelecekti. Sözleri güzel, sözleri doğru sevgilim, ne dediyse onu yaptı. Geldiğinde gördüklerini anlattı:

"Dolunayda bir suyun üstünde kaç parıltı olabilirse o kadar askeri var Sultan Mehmet'in. Atları var, koca demirden topları var. Tüfekleri var. Barutu var.

Altın rengi başlık giyen askerleri var. Büyük çadır Sultan'a ait, küçükleri de var. Sultan çadırı koyun kıllarından yapılmış, buram buram ot ve deri kokuyor. Başı sonu belirsiz. Ancak Hayyam bu çadırın ne kadar yükseldiğini görebilir. Toprak çömleklerin içinden su içiyorlar, hepsinin belinde uzunca hançerler asılı. Bir el mutlaka hançerin üstünde. Ayakları küçük, kendileri küçük, ama kalabalıklar.

Yüksek sesle konuşuyorlar, söz söylemede ustalar. Yüzlerine kara çalınmış gibi, yüzleri kayıp, yüzleri karanlığın ta kendisi. Boşlukta ışıldayan binlerce, on binlerce çift göz. Ovaya ve yuvamıza çok yakınlar.

Hayyam haklı, savaş Otlukbeli'nde gerçekleşecek, bütün bu toprakları almak için gelmiş Osmanlılar buraya. Birbirlerinin gölgelerini yatak yapmışlar, oturarak uyuyorlar, yer yok, oturuyorlar. Yan yana duranların biri kapamış gözlerini, öbürü uyanık. Kuşları yiyorlar, kuşları öldürmüşler. Ateş yakıp üstüne kuşları koyuyorlar, kalıyor biraz öyle. İyice ölsün diye bekliyorlar galiba. Kanatlarını ve bacaklarını koparıp, geri kalanını yiyorlar. Tavşanları ve koyunları yiyorlar yine böyle. Bazıları başını bile yiyor kuşların, gözlerini de. Açlık değil bu, açlık olamaz. Dönerken, oklarımdan biri derin uykudaki bir askerin göğsüne takıldı. Hani yılan zehrinin hepsini değil de, birazını almış gibi uyuyordu. Rüya görüyor, sayıklıyordu. İsimler sayıyordu galiba, anlamadım. İçini çekiyordu, titriyordu hiç soğuk olmamasına rağmen. Çok gençti, hatta çocuktu neredeyse. Çekmedim uyanmasın diye, orada kaldı. Belli ki ölecek, şimdiden kapamış gözlerini derin uykuya."

Sevgilim bunları anlatırken, ilk defa korktuğunu gördüm. Yanıma yüzündeki bu tedirginlikle yaklaştı, sonra daha da sokuldu. Sonra koklamaya başladı beni. Belli ki bir sona yaklaşıyorduk. Oklarımı teker teker, sırtımdan başlayıp uçlarına kadar kokladı, uzun derin nefesler alıyordu gövdemde. Bazılarına yüzünü batırdı, bilerek. Üzüldüğünde hep böyle yapardı. Kutsal yüküme yakından bakıyordu. Aşkla, tutkuyla içine çekiyordu varlığımı. Onun bu hali, Nuh Tufanı'nı düşündürüyordu bana, ağaçların zar zor

ölümünü, geceleri bir heves yakılıp sonra sönmesi için yapayalnız bırakılan kandilleri, başlangıcı belli ama sonu sessizce gelen ve gözle görünmeyen akarsuları. Sahi bütün o ırmaklar nereye giderler sonunda? İnsanların cennetten aşk yüzünden kovuluş hikâyesini hatırladım, dünyaya düşmelerini, çırılçıplak ve yapayalnız. Biz hayvanların hep çırılçıplak olduğumuzu. Sadece koklayarak yapıyordu bütün bunları. Kalbinin şiddetli atışları toprağa çarpıyordu. Artık gündüzler ve geceler değil, yalnızca ölenler ve sağ kalanlar konuşulacaktı.

Sabaha kadar kazdığımız tüneller ve yeraltı geçitleri savaşın yapılacağı yerlere çıkıyordu. Gün doğduğunda tünellerden birinin başında sevgilimle koyun koyuna uyuyakalmıştık.

Kımıldamıyorduk.

Sevgilim benimle vedalaşıyordu.

Otlukbeli bizim, biz Otlukbeli'nin.

Anlatıcı ve okur arasında

Gece, her iki ordu da bolca yağlı ekmek tüketti. Sabah uyandıklarında su içtiler, hep birlikte namaz kıldılar ve kelime-i şahadet getirdiler.

Akkoyunlular hilal duruşunu Karakoyunlu hükümdarı Cihan Şah'ı yenerken de kullanmıştı. Hilalin önce sağ kolu, sonra sol kolu saldıracaktı. Ortadakiler ise son ve öldürücü darbeyi vuracaktı. Ama bu defa karşılarında, kalbinin her kıvrımı korkusuz, aklı zafer inancıyla fethedilmiş Sultan Mehmet vardı. Başvezir Mahmud Paşa'ya, Akkoyunlu'nun tepeleri çevrelediği, erzaklarının iyice azaldığı haberi çoktan gelmiş, Osmanlı ordusu harekete geçmek için bütün hazırlığını yapmıştı. Mahmud Paşa ateş emrini verdiğinde, bu toprakların en kanlı sekiz saati başladı.

Azaplar en önde duruyordu. Onları tanımak için başlarındaki külaha bakmanız yeterdi. Bunlar henüz topların ve tüfeğin kullanılmadığı dönemde, bir ordunun en önemli birliğiydi. Her otuz evlik mahalleden bir Azap seçilir ve savaşa gönderilirdi. Bu işe "Azap çağırmak" denirdi. İmparatorluğun dört bir yanına haber salınır ve onlara orduya nerede katılacakları söylenirdi. Seçilen azap, hiç evlenmemiş ve sağlam vücutlu, doğru sözlü olmalıydı. Yolluklarını, onları

seçen otuz hane verir, savaş bitene kadar da bu haneler vergiden muaf tutulurdu. Gözleri ve nişan alma kuvveti gelişmiş olan azaplar, oklarıyla düşmana ilk darbeyi vururdu.

Otlukbeli'nde de ordunun en önünde duruyorlardı. Mahmud Paşa'nın hareket emriyle Azaplar düşmanın bulunduğu tepeye doğru tırmanmaya başladı. Arkalarında top ve tüfekli birlik, süvariler ve piyadeler bulunuyordu. Akkoyunlu askerleri hilalin sağ yanından, mevzilendikleri tepeden aşağı iniyor, düşman da kendilerine doğru ilerliyordu. Azaplar ilk darbeyi oklarıyla vurdu. Göğe çıkan oklar bir bulut gibi kesti güneşin önünü. Oklar öyle yükseğe çıktı ve öyle çoktu ki, önce göğü fethetmişlerdi sanki. Akkoyunlu askerlerinin başına hem kuş hem de ok yağıyordu. Kalkanlar bir işe yaramıyordu. Oklar, kiminin ayağına, kiminin gırtlağına, kiminin eline saplandı. Kiminin kalbinden girip sırtından çıktı. Hemen arkasından toplar ateşlendi, ardından piyadeler tepeye tırmanmaya başladı.

Otlukbeli ovasında oyuklar açan her bir top mermisinde onlarca asker ve bin yıllık ağaçlar devriliyordu. Yeraltı hayvanlarının gizli tünelleri bir bir açığa çıkıyor, askerlerle birlikte onların da kopan parçaları dört bir yana savruluyordu. Kiminin kuyruğu, kiminin bacağı kopuyor, kiminin gövdesi ortadan ikiye ayrılıyordu. Göğe yükselen sadece askerlerin değil, hayvanların da çığlıklarıydı. Yılanların yumurtaları patlıyor, doğmamış yavrular sağa sola saçılıyordu. Kan kokusu çiçeklerinkine karışıyordu.

Top ateşi ile açılan yaralardan fışkıran kan, bulutlara eriyordu. İlk ateş hilalin tam ortasına açılmış fakat kısa sürmüştü. Sonra bir sessizlik oldu, komutanların marifetlerini gösterme zamanı gelmişti.

Uzun Hasan'ın biricik oğlu Kör Zeynel, hilalin sağ kolunun başındaydı ve Şehzade Mustafa'yla çarpışacaktı. İki Türk, iki Müslüman komutan, atlarının üstünde, servi ağaçları gibi salınıyordu.

Kör Zeynel, arkasındaki on bin kadar askere yüzünü döndü, görebildiklerine dikkatlice baktı. Ağır ağır ilerliyor, her biriyle göz göze gelip helalleşiyordu. Askerlere cesaret veren sesiyle, bu tarihi günü onlara anlatıyordu:

"Kardeşlerim! Devletimizin varlığı Osmanlı tehdidi ile karşı karşıyadır. Bu ağaçlar, bu gök, ayaklarınızın altında ezdiğiniz otlar ve hayvanlar, analarınız, kız kardeşleriniz, henüz doğmamış evlatlarınızın kaderi, ellerinizde tuttuğunuz o kılıçların ucundadır. Sizden savaşmanızı değil, hayatta kalmanızı istiyorum. Çünkü bu savaş bittiğinde, biz bu toprakları yeniden, hep birlikte ekip biçeceğiz. İster benim gibi bir gözünüz eksik kalarak, ister bir kolunuzu burada bırakarak... Topraklarımızı işgale gelmiş düşmandan bizi ebediyen kurtarmanızı istiyorum. Burası bizim evimiz ve kanatlarını iyice açmış kuşlardan yeraltına saklanmış yılanlara kadar içindeki her canlı bizim yanımızda, onlar da bizimle birlikte can verecek bugün ve biz kendi evlatlarımız kadar onların da babası, atası sayılırız. Siz özgürlüğünüz ve yarınlarınız, düşmansa Otlukbeli için savaşacak. Hangi kayanın altında hangi tavşanın yuva yaptığını bilmezler, yağmur yağdığında bu toprakların nasıl koktuğunu da bilmezler. Ama biz biliriz, Otlukbeli bizim, biz Otlukbeli'nin.

Kardeşlerim, ben dünyaya tek gözle geldim. Ama dünyayı iki gözle anladım. Biri yüzümde, biri göğsümde. Eksik gördüklerimi tamamlamak için belki sizlerden daha uzun baktım her şeye. Çok memleket gördüm, pervane oldum,

âlemi gezdim. Şimdi beni, hükümdarınız Uzun Hasan'ın oğlu Zeynel Bey olarak değil, Kör Zeynel kardeşiniz olarak dinleyin ve bana itimat edin, insana memleketinden başka yerde bir yazı olmayacağını bilin. Gittiğim yerlerde doğduğu topraklardan ayrı düşenlerin yüzlerini gördüm, memleket hasreti öyle bir batmış ki kalplerine, hepten sağır, dilsiz, âmâ olmuşlar. Öyleyse sizden savaşmanızı değil, memleketinizi kaybetmemenizi istiyorum. Bu bir vatan müdafaasıdır. Çünkü ancak o zaman, gittiğiniz yolların bir dönüşü olacaktır. Ancak o zaman, bugün yitireceğimiz canların adını haykırıp onları hatırlayacak evlerimiz olacak.

Gazanız mübarek olsun... La ilahe illallah!"

Göğsünün üstüne uğur olsun diye daima bir kirpi oku takan Kör Zeynel'in konuşması bittiğinde askerlerin boyu sanki birkaç santim uzamış, gövdeleri genişlemiş ve hatta sayıları artmıştı. Bu haliyle Osmanlı ordusunun tamamından daha kalabalık görünüyordu Akkoyunlu hilalinin sağ kolu.

Aynı anda Şehzade Mustafa da askerlerine son emirlerini veriyordu:

"Ey Osmanlı'nın Müslüman fedaileri, bugün neden memleketinizden bu kadar uzaktasınız bilir misiniz? Peygamberimizin emirlerini yerine getirmeyen, dinimizin bütünlüğüne ihanet eden ve kâfirlerle işbirliği yapan Akkoyunlu yurdunu topraklarımıza katmak için buradayız. Boyundurukları altındaki Müslüman halka Sultanımız Mehmet hazretlerinin adaletini, Osmanlı'nın kudretini getirdik. Yalnız bu topraklar değil, Akkoyunlu himayesindeki halk da imparatorluğumuzu tanıyacak bugün. O halk ki, onurlu ve mağrurdur. Akkoyunlular'ın Pontus işbirliğine razı değildir. Hür ve adil bir hükümdar isterler. İslamı gere-

ğince yaşayacak, Şaman âdetlerini terk edecek ve kadınları sizler gibi cesur, inançlı kahramanlar doğuracak. İstanbul'u Bizans'ın elinden kurtaran sizler, bugün de Otlukbeli'ni Akkoyunlular'dan kurtaracaksınız. Kılıcınızdan akan her damla kan, bu topraklara huzur ve refah getirecek. Öyleyse korkmayın, Allah sizinle birlikte, O'nun rızası başınızın üzerindedir. Aldığınız her can, bu yolda sizlere bağışlanmış birer nimettir, hakkınızdır. Gidip hakkınızı alın. Gazanız mübarek olsun, Ya Allah!"

Şehzade Mustafa ile Kör Zeynel birbirine doğru ilerlerken, her iki ordudan da "Allah Allah" sesleri yükseliyordu. Şehzade Mustafa'nın hemen yanında Azaplar ağası Mahmud Ağa duruyordu. Bu gencecik delikanlılardan oluşan birliği idare eden Mahmud Ağa onları nasıl zapt edeceğini iyi biliyordu. Zeynel düştüğü takdirde ordunun da dağılacağının farkındaydı. Kör Zeynel'in düşmesi Uzun Hasan'ın da düşmesi demekti. Bu nedenle yönünü doğrudan Kör Zeynel'in başını çektiği birliğe çevirdi. Kör Zeynel'in askerlerinin yarısı top ateşinde yaralanmış, kimi yüzünün yarısını kaybetmişti, kimi ayağına saplanan demir parçalarıyla koşmaya devam ediyordu. Osmanlı'nın el yapımı tüfekleri, ölümcül yaralar açıyordu değdiği yerde. Darmaduman, perişan halde ilerliyorlardı.

Ellerinde kılıçlarından başka hiçbir silahı olmayan Akkoyunlular bir an önce piyadelerle göğüs göğüse cenke başlamalıydı. Başka türlü galip gelmeleri mümkün değildi.

Ahh sesi bir ömrün virgülüdür.

İki kirpi arasında

Şehzadelerin konuşmaları orduları heyecanlandırmış olacak ki şimdi daha bir şevkle öldürüyorlardı birbirlerini. Sevgilimle günlerdir kazdığımız tünellerden biri tam iki ordunun çarpıştığı yere çıkıyordu, oraya gittik hızlıca. Sevgilim insanların birbirine ne yaptığını yakından görmek istedi. Başımızı çıkardığımızda iç içe geçmiş binlerce ayak, tamamı kan kırmızısına boyanmış askerler ve güneş vurdukça parlayıp sönen kılıçlar gördük. Birbirine çarpan kılıç ve kalkanlar boşlukta yankılanıyor da yankılanıyordu. Neşeli bir hayvan sürüsünün gürültüsü değil, savaşın diliydi bu ve onu şimdi ancak buradakiler konuşabiliyordu.

Kör Zeynel, Şehzade Mustafa'nın olduğu yere sürüyordu atını. Şehzade aynı anda altı askerle çarpışıyordu atının üstünden. Kör Zeynel'in yaklaştığını görünce hepsini bıraktı ve atını hızla ona doğru sürmeye başladı. Aynı anda hem Mahmud Ağa hem de Şehzade Mustafa, Kör Zeynel'e doğru ilerliyordu. "Allah Allah" sesleri ağaçları şiddetli bir esinti gibi sarsıyor, bulutları birbirinden ayırıyordu. İki taht varisi birbirine iyice yaklaştı, yaklaştı ve durdu. Askerlerin bazıları onları izliyordu. Şehzade Mustafa kılıcını başının üstünde şöyle bir savurdu, Mahmud Ağa bir eline kılıcını bir eline

hançerini aldı ve her ikisi de Kör Zeynel'e doğru saldırıya geçti. Bir süre çarpıştılar, Zeynel onları gören gözünün yanına çekmeye çalıştıkça yara alıyordu. Şehzade Mustafa, Mahmud Ağa'yı durdurdu ve çekilmesini emretti. Teke tek savaşmak, bu canı kendi elleriyle almak istiyordu. Zeynel ise aldığı yaralara rağmen düşmanının merhametine hınçla karşılık verdi. İçten içe şehadet getirmeyi de unutmadı. Şehzadeler arasında bir kıyamettir koptu, her ikisi de kılıç savuruyor, bir yandan da atlarını dizginlemeye çalışıyordu.

Şehzade Mustafa, belki bir gözü kör diye hafife aldığı rakibinden tam ölümcül bir kılıç darbesi yemek üzereydi ki, Mahmud Ağa Kör Zeynel'in kör noktasına geçip ani bir hareketle kılıcını genç şehzadenin göğsüne sapladı. Kör Zeynel, göğsüne saplı kılıcı eliyle tutmuş bir halde yere düştü. Ağzından kan geliyordu, nefes alıp verişi bozulmuştu. Şehzade Mustafa onun yanına yaklaştı ve atından indi. Mahmud Ağa'ya şükranla karışık bir öfke duyuyordu. Yerde can çekişen düşmanını süzüyordu. İyice sokulmakta bir sakınca görmedi. Çömeldi, tam kılıcını çekecekken, Kör Zeynel son nefesiyle göğsünden çıkardığı kirpi okunu Şehzade Mustafa'nın gözüne saplayıp kendiyle denk düşürdü onu. Mustafa'dan bir çığlık koptu. Zeynel yavaş yavaş ölüyordu, Mustafa'nınsa artık anlatacak yeni bir hikâyesi vardı.

Zeynel'in göğsünde neden bir kirpi oku taşıdığını Hayyam anlatmıştı bize. Söylediğine göre okun ucunu zehre batırırmış her sabah, savaşta ağır bir yara alırsa kendine batıracak ve hızlıca ölecekti. Kimbilir hangi kirpinin okuydu şimdi bir Osmanlı şehzadesinin gözbebeğinde saplı duran, belki benim, belki de sevgilimin.

Acı içinde kıvranan Şehzade Mustafa, düşmanının göğsünden çıkardığı kılıçla oracıkta başını gövdesinden ayırdı. Mahmud Ağa'nın başladığı işi bitirdi. Bir başı gövdesinden ilk kez ayırdığı için şaşkındı. Bu şaşkınlık artık kör bakacak gözünün acısını unutturmuş olacak ki bağırmayı kesti. Aralarında hekimin de bulunduğu birkaç asker, Şehzade Mustafa'yı atına bindirdi ve büyük çadıra doğru götürdü. Kör Zeynel'in ölümüyle sarsılan Akkoyunlu askerleri bu defa yüzlerinde intikam denen o tesiri kuvvetli hisle saldırıyordu, iki Osmanlı piyadesi Mahmud Ağa'nın emriyle yerdeki kesik başı bir sancak direğine geçirip Akkoyunlu askerlerinin görebileceği bir düzlüğe dikti.

Sancak direğinin tepesine geçirilmiş kesik baştan akan kan, yeşil bayrağı kırmızıya boyuyordu. Az sayıdaki Akkoyunlu süvarilerinin başında Uzun Hasan'ın sağ kolu Pir Muhammed Alpavut vardı. Bu kahraman fedai, bir Akkoyunlu piyadesinden kötü haberi alır almaz, derhal hilalin sağ koluna geldi. Kör Zeynel'i yetiştiren bu şanlı komutan, havada asılı duran başı direkten söktü. Keten bir çuvalın içine koydu ve hâlâ gövdesinin üzerindeymişçesine havaya kaldırarak atını geldiği yöne sürdü.

Güneş tam tepede, ağaçlar gölgelerini kendine saklamış. Onların da bir serinliğe ihtiyacı olur bazen. Uzun Hasan'ın yanına en güvendiği komutanlarından biri yaklaşıyordu atıyla. Atlar nasıl böyle hızlı koşar, atlar onlara nereye gidecekleri söylenmediğinde nereye koşar? Yerde patlayan her nal vuruşunda, ovada yükselip alçalarak ilerleyen bu iki gövdeden toz kalkıyordu. Tek zamanlı, tek kafiyeli şiirler gibi bu iki gövde, koşuyor, tozuyor, yaklaşıyor idi. Nal sesleri küçük depremler yaratıyor, uzun çatlaklar açıyordu.

Nal sesleri duyuluyordu. Az sonra tek elinde tutup havaya kaldırdığı küçük çuval ile Uzun Hasan'ın yanındaydı Pir Muhammed Alpavut. Genç bir asker, titreyerek birkaç defa adını söyledi: "Pir Muhammed Alpavut, Pir Muhammed Alpavut, Pir Muhamm..." Yay gibi gergin derisi üstündeki siyah tüyleri terden sırılsıklam at, durumun tedirginliği ve hüznünü hissederek yavaşladı. Atın bir yarası yoktu ama insanların yaraları diğer bütün canlılara yetiyordu.

Elde duran çuvaldan kan sızıyordu. Öyle koyu bir kandı ki bu, bir damla haline gelip yere düşmesi zaman alıyordu. Kapanmayacak bir yaradan geldiği belliydi, oluk oluk değil, yavaş yavaş. Fark edilmemek için otların arkasına saklanıyorduk. Sevgilim göğsünü siper ediyordu bana. Uzun Hasan şuracıktaydı. Pir Muhammed Alpavut'u izliyordu, elindeki çuvala bakıyordu. Çuval ve ondan akan kan, iyiye işaret değildi. Uzun Hasan gözlerini kırpmadan atın ve Pir Muhammed Alpavut'un hareketlerini takip etmeye başladı. Başına alelade doladığı sarığına elini attı aniden, yere fırlattı. Kendi kıyametinin başındaydı şimdi. Derisini yırtmak ister gibi geçirdi parmaklarını yüzüne. Pir Muhammed Alpavut atını durdurdu. Yere attı kendini, Uzun Hasan'ın ayaklarının önünde yığılıp kaldı. Çuvalı tuttuğu eli hâlâ havadaydı.

Bir sessizliğin ardından Uzun Hasan eğildi, çuvalı aldı ve yere çöktü. Bir sultanın yere çöküşü ya aşktan olurdu ya böylesi bir acıdan. Çöktü. Bir sultanın yere çöküşü, dünyanın ortasına açılan dev bir çukur gibidir, yerde kaldıkça derinleşen bir çukur. İşte o çukurun ortasında. Uzun Hasan ve kanayan çuval artık baş başaydı. Çuvalı açtı, elini içine daldırdı ve kesik başı çıkardı. Oğlu Kör Zeynel'in gören

gözü de kılıçtan geçmişti. Büsbütün kördü Zeynel'in bedeninden kesilip atılmış başı. Gözlerinden akan kan boynuna kadar inmiş, damarlar ve kopuk et parçalarıyla birleşmişti. Böyle bir şeyi ancak bir insan yapabilirdi. Uzun Hasan, bir karınca gibi görünmez kalana kadar küçüldü, küçüldü. En sevdiği oğlunun başına bakıyordu. Şimdi bununla ne yapacaktı, bu kesik baş onun felaketi olacaktı. Çukurun ortasına koyduğu evladının güzel yüzüne dalıp gitti...

Kör Zeynel, Otlukbeli'nde yürüyüşlere çıkardı. Atını almaz, hayvanları daha yakından görmek için bazen saatlerce yerde sürünürdü. Bu nedenle onun yüzünü hayvanlar iyi tanırdı, en çok da biz kirpiler. Bir defasında, yine böyle Otlukbeli'nin yeşilliğine uzandığı günlerden birinde üzerinde karıncaların, akreplerin dolaşmasını izlemiş, kuşların güvenip de konabileceği kadar uzun süre kıpırtısız kalmıştı. Karnını, kollarını koklamıştım. Çiçeklerle yoğrulmuş bir yağ kokusu almıştım ondan. Kıvamlı ama ferah. Sevgilim, söz konusu başka biri olsa, bir insana bu kadar yaklaşmama asla izin vermezdi ama Kör Zeynel'di bu. Otlukbeli hayvanlarının kalbini fethetmiş tek insandı. Bizden yardım ister gibi bir hali vardı hep. Sanki bizden, görmeyen gözünü iyileştirmemizi bekledi durdu. Kimbilir kaç hayvan öptü onu kör gözünden, yine de olmadı, sonuç değişmedi. Zeynel'in fenalığı, kötücüllüğü görmeyen gözünün içinde, karanlıkta kalmıştı ve dışarı çıkamıyordu sanki. Kalan tek gözünün hatırına böyle iyi, böyle naifti belki. Diğer insanlardan farklı şeyleri görebilmesi de bundandı belki. Bir dere kenarında dursa, etrafı su içen hayvan var mı diye kolaçan ederdi önce, hiçbir canlının hakkı geçsin istemezdi kendine. Geçmedi de. Babasına âşıktı, babası

da ona. Uzun Hasan onu seferlere pek götürmediğinden ayrı geçti ömürleri. Ama aşkın buluşma yeri olmaz, âşıklar birbirinde buluşur. Onlar da birbirine böyle kavuştu, ölü ve diri.

Anneler kalplerine;
babalar nereye gömer çocuklarını?

Anlatıcı ve okur arasında

Kıyamet çukurunun ortasında yapayalnız kalan Uzun Hasan, oğlunun nasıl öldürülmüş olabileceğini düşündü. Belki kör gözünün yanından sinsice sokulan bir askerin sapladığı hançerle, belki göğüs göğüse savaşarak. Bu kesik başa bakarak bunları anlamak güçtü. Yarası neresindeydi, bunu görmek imkânsızdı. Bir baba, oğlunun neresinin acıdığını bilemediğinde, her yerinin ağrıdığını zanneder. Uzun Hasan da öyle sandı. Ses çıkarmıyordu. Karısına, oğlunun kimbilir kaç parçaya ayrılmış gövdesinden geriye kalan bu başı nasıl götüreceğini bilemedi. Olduğu yerde çatlamış bir kaya gibi duruyordu. Yer kımıldasa ya da küçük bir rüzgâr esse un ufak olacaktı. Ağlıyordu. Bir sultan ağladığında, yeryüzü ırmakları kendilerinden utanır, içine çekilir. Göğsü çatırdıyordu Uzun Hasan'ın. Ortasından yarılan atlar gibi canı parçalanıyor, sönmemek için direnen kandil gibi eriyor, eriyordu. Bir sultan acıyla inlediğinde, hayvanlar bu korkunç ses karşısında donakalır, kendi seslerini toprağa gömmek ister gibi öğürmeye başlar. Bu iniltilerde adeta iç organlarını kusuyordu Uzun Hasan. Her gözyaşında içinden bir parçası kopup düşüyordu toprağa. Çukurun ortasına önce ciğerleri düştü, sonra midesi, bağırsakları ve en son

da kalbi. Uzun Hasan bu organlarla oğluna bir beden yapabilir miydi, birleştirebilir miydi evladını yeniden? Yoksa hepsini geri yutup yeni bir hayata mı başlasa bilemedi.

Bir gölge hareket ediyordu toprağın üstünde. Hayyam gelmişti. Bu defa bir kızıl akbaba olarak, alınmış bir canı yemeye gelmişti. Uzun Hasan bu gölgeyi gözleriyle takip etti bir süre. Başını kaldırıp gökyüzüne baktı. Hayyam olduğunu bilmeden, bir insan akbabalar için ne düşünürse onu düşündü. Küfürler etti, bulduğu çer çöp taş ne varsa fırlattıysa da isabet ettiremedi. Evladının başını yemek için sabırsızlanan uğursuz bir kuştan başka bir şey değildi onun için.

Hayyam'ın gözünde bir sultan oğlu ile bir çiftçi oğlu aynıydı. Ölüm herkes için aynıydı. Ölümün kendisinden daha büyük bir anlam aramaya gerek yoktu. İşte bir çukur ve içerisinde biri canlı diğeri cansız iki et parçası. Hepsi bu. Hayyam tepede dönüp dururken Kör Zeynel'in ruhunu gördü, hızla göğe çekiliyordu bu tertemiz ve ışıktan örülmüş ruh. Zarif ve kesik gülümsemelerle selâmlaştılar. Ruh terk ettikten sonra bedeniyle ilişiğini keser, ona ne yapıldığıyla ilgilenmez. Hayyam biraz daha dolandıktan sonra savaşın yapıldığı yere doğru uçmaya başladı ve gözden kayboldu.

Çukur Uzun Hasan'ın benliğinde, erkekliğinde, sırtında, ellerinde açılmıştı. Uzun Hasan çukurun ta kendisi olmuştu. Dünyanın merkezine doğru fışkıran bir volkan gibi çok sıcak, çok şiddetliydi acısı. Kör Zeynel'in genç taylardan daha diri, defne ağaçlarından daha zarif boynuna inmeye nasıl cesaret edebilmişti bir kılıç? Bir insanın eli nasıl olmuştu da bu güzel boyunlu, nur yüzlü oğlanı ikiye ayırabilmişti?

Uzun Hasan bu savaşı kaybedeceğini o an anladı. Evlatlarını buraya hiç getirmemesi gerektiğini de.

Dünyanın en güzel evladı Kör Zeynel'in başı nar gibi kalakalmıştı babasının ellerinde. Bu nar kıpkırmızıydı, her tanesinin ayrı hikâyesi vardı ve Uzun Hasan bu hikâyelerin her birine şahitti. Taneler dile gelip Uzun Hasan'la konuştukça yarası dağlanıyordu.

Nasıl gelmişti buralara, ağacından bunca uzağa nasıl düşmüştü... Hangi rüzgâr getirmiş olabilirdi onu bu çukurun ortasına... Uzun Hasan oğlunun başını bastırıyordu bedenine. Olmuyordu, sığmıyordu, alamıyordu içine evladını. Anneler kalplerine; babalar nereye gömer çocuklarını? Doğduğu günkü kadardı yine Zeynel. Bu baş, en fazla yeni doğmuş bir bebek büyüklüğündeydi. Oğlunu gömmesi gereken yer, tam ortasında durduğu bu çukurdu. Gözlerini sımsıkı kapattı ve yeniden açtığında kendine çeki düzen vermeye başladı. Sultan Mehmet'i düşündü, Osmanlıları düşündü. Osmanlı sultanları kendi çocuklarını, kardeşlerini öldürüyordu taht için. Kendi evladına acımayan elbette dünyanın en güzel evladına acımazdı. Bir baba olarak bu suçu üstlenmeliydi, evladını savaşa getiren bir babaydı o, onu öldüren eller içinde kendi elleri de vardı. Öfke ve intikamla doldu bir an ama acısı ağır bastı. Oğlunun kesik başını yeniden çuvala koydu. Üstüne başına baktı, yakası bağrı ne zaman yırtılmıştı böyle, bilemedi. Bilinci yavaş yavaş yerine geliyordu. Bulanıklık dağıldıkça, gözleri yeniden görmeye başlamıştı.

Diğer oğulları için endişelendi. Onlar hâlâ Osmanlı askerleriyle çarpışıyordu. Artık Uzun Hasan'ın da savaş meydanına gitmesi gerekiyordu. Bütün askerler Kör Zeynel'di

artık onun için. Öldüklerinde babalarının kalbinde açılacak çukurlara gömülecek olan dünyanın en güzel evlatları. Gidip bir an önce bitirmeliydi bu işi. Sırtında Pir Muhammed Alpavut'un elini hissetti, ayağa kalktı. Çuvalı ona geri verdi. Uzun Hasan'a bire bir benzerliğiyle tanınan Pir Muhammed Alpavut bu önemli emaneti alıp güvendiği askerlerden birine teslim etti. Baş, kendi yolculuğunu sürdürdü, savaş sona erene dek askerin yanında olacaktı.

Uzun Hasan ve Pir Muhammed, aynı anneden doğmuş, ayrı düşmüş ve sonra birbirini yeniden bulmuş iki kardeş gibiydi. Bu yüzden ne zaman birbirlerine baksalar, kendi kederlerini, kendi hüzünlerini de görüyorlardı. Uzun Hasan, bir baş hareketiyle kendi atını istedi. Kızıl, iri bir at geldi. Uzun Hasan önde, Pir Muhammed Alpavut arkasında Otlukbeli'ne doğru ilerlediler.

Ve ben kendimi ona ithaf ettim.

Otlukbeli delik deşik ve darmadağındı. İşte tanrı bu yüzden savaş meydanlarına gelmiyordu. Yüzbinlerce yıl emek emek rüzgârlarıyla, ırmaklarıyla taşıdığı bitkiler bir anda ölüyor, taşlar yer değiştiriyor, yeryüzünün şekli bütünüyle değişiyordu, insan tanrısına böyle meydan okuyabilir miydi ya da okumuş muydu daha önce? Tanrının her defasında insanları affedecek sabrı ve gücü yine doğadan aldığını tahmin etmek çok da zor değildi. Yerüstündeki ve göküstündeki doğadan. Dağlardan olduğu kadar yıldızlardan da, ot köklerinden olduğu kadar göktaşlarından da. Uzun Hasan'ın oğlu kadar sevdiği yeğeni Murat Cihangir de Şehzade Bayezid ile hilalin sol kanadında ölesiye bir mücadeleye girişmişti.

Murat Cihangir'in sağ gözünün üstünde derin bir yara izi vardı. Amcası Uzun Hasan'la daha çocukken giriştiği kılıç oyununda, ayağı sendelemiş, bir çalının üzerine kapaklanmış ve gözkapağına bir dal girip çıkmıştı. Bir oğlu kör olan Uzun Hasan, çok sevdiği yeğeni Murat Cihangir'in bu kazayı atlatması şerefine binlerce kurban kestirip halka dağıtmıştı. Etler ellere kavuşunca hep bir ağızdan şükür duaları yükselmişti. Bu dualar edildikten sonra ne bir çöp

değdi gözüne, ne de bir zeval geldi başına. Ta ki bu büyük meydan muharebesine kadar. Murat Cihangir, edebiyata ve tasavvufa meraklıydı. Ali Şir Nevai'yi sever, konuşurken Şeyhi'den alıntılar yapar ve şairlerin piri olarak gördüğü Kaygusuz'a asla söz söyletmezdi. Bir gün onun gibi dünya meselelerinden elini eteğini çekmek ve kendini hiçliğe adamak istiyordu. Kimbilir belki de bu savaşın sonunda, ölmez de sağ kalırsa bunu yapabilirdi.

Bazı insanların içinde şarkılar çalar, bazılarından şiirler akar. Murat Cihangir'inkinden de sevdiği şairlerin sözleri dökülür, gövdesine dağılırdı. İşte tam da böyle bir anda diz kapağında bir yanma hissetti. Hilalin sol kolundaki Azaplardan birinin okuyla dizinden yaralandığı bu anda, büyünün bozulmuş, dualaların vadesinin dolmuş olduğunu anladı. İnsan büyük bir acı duyduğunda, bildiği şarkıları aklına getirir, sevdiği şiirleri düşünür. Murat Cihangir de öyle yaptı. Kaygusuz'un Vücudnamesi'ni getirdi aklına. Hücre ana rahmine düştüğünde güneş ona ruh verir ve ay vücuda getirirdi. Her bir organa ise bir burç karşılık gelirdi. Oğlak burcunu düşündü, insanlar ve hayvanların dizleri oğlak burcuna adanmıştı. Oğlak burcu kanıyordu. Bunu kaç defa tekrarladığını bilmiyordu Murat Cihangir ama Kaygusuz'u düşündükçe yarasını unutuyordu.

Karşısındaki Osmanlı ordusunu yöneten Şehzade Bayezid ise dinine bağlılığıyla tanınırdı. Dilinden dualar eksik olmaz, namazını aksatmaz, bu yönüyle Müslüman tebaanın takdirini toplardı. Nice tövbelerden sonra gelmişti bu hale. Tecrübesi ve askerlerinin sayıca üstünlüğü onu kısa sürede galip duruma getirdi. Şehzade Bayezid savaşmıyor, imparatorluğunu müjdeliyordu. Murat Cihangir daha faz-

la direnemeyeceğini anladığında, yarasını tuta tuta amcası Uzun Hasan, amcaoğlu Uğurlu Mehmet ve Pir Muhammed Alpavut'un bulunduğu orta cephenin yolunu tuttu. Bir gün yazabilmek düşüncesiyle savaş meydanını dikkatlice inceliyor, aklını bu korkunç manzaranın zerreleriyle dolduruyordu. Yine top sesleri, tüfek patlamaları içinde, Akkoyunlu askerleri birer birer, bazen de beşer onar yere düşüyordu. Hilalin sol kolu da böylelikle bertaraf oldu.

Oğlu Kör Zeynel'in kesik başı gözlerinin önünden gitmeyen Uzun Hasan, savaşı kazanmasının mümkün olamayacağını biliyordu. Ordusunun yarısından fazlasını kaybetmiş, Osmanlı ateşi karşısında yetersiz ve çaresiz kalmıştı. Belki düşmanını hafife almasından, belki varlığının ayetlerle müjdelenmiş olduğuna inanmasından kaybediyordu. Yine de Akkoyunlu halkının ona olan sevgisi ve bağlılığından aldığı güçle kendisi ölene kadar bu savaşın bitmeyeceğini biliyordu. Ona aynı ikiz kardeşi gibi benzeyen komutanı Pir Muhammed Alpavut'la hilalin ortasında konumlanmıştı. Fatih Sultan Mehmet de Uzun Hasan da henüz hiç kılıç savurmamış, savaş meydanına çıkmamıştı. Askerleri ayaklarının altında birer birer düşüp giderken onlar devletin bekası için hep geride duruyordu.

Hilalin yıkılmaz bir kale gibi duran tam orta yerindeki Akkoyunlu birliğini arkasına alan Uzun Hasan'ın hücreleri acıyla doluydu. Pir Muhammed Alpavut, onun bu halini gördükçe öfkeyle kabarıyor, dünyadaki bütün Osmanlılar ortadan kalkana dek kılıcını kullanmak istiyordu. Bulutlar geçiyordu. Hayyam gökte daireler çiziyordu. Karşı karşıya eriyerek küçülen bu iki hilal, bir göze benziyordu. Ovuşturulmaktan ortasına kan oturmuş bir göz. Anadolu'nun

kalbinde kanayan bu göze daha yakından bakmaya içi elvermiyordu Hayyam'ın. Peş peşe ölen askerlerin o incecik ve uzun ruhları sağından solundan göğe yükseliyordu. Bunları gördükçe üzüntüden tüyleri dökülüyordu Hayyam'ın birer birer. Çektiği acının bir benzerine dünya tarihinde henüz rastlanmamıştı. Uçmak güzeldi ama ruhları böyle yakından görmek kederlerin en büyüğüydü. Acı içindeki ruhlar, tanrının kalbine koşuyordu. Hayyam dönüyor, dönüyordu. Gittikçe daralan daireler çizerek kendinden geçiyor, kimbilir belki de tanrıyı arıyordu. Ama kuşlar tanrıya inanmıyordu, buna gerek de duymuyordu. Hayyam'ın gözünden dünyaya bakabilen herhangi bir canlının da tanrıya inanması beklenemezdi.

Akkoyunlu askerleri Uzun Hasan'ın bu halini görünce öyle bir hızlandı ki, birdenbire onun önünde yüzler, binler haline geldiler. Atlar her zamankinden hızlı, toprak her zamankinden düzdü. Aynı anda Osmanlı askerleri de mükemmel bir düzen içerisinde harekete geçmişti. Kalan son süt dişlerini de kendi eliyle sökmeye hazırlanan bir çocuk gibiydi Otlukbeli. Ağzının içi birazdan bomboş ve etten ibaret kalacaktı. Birbirine bir anda çarpan askerlerden kalkan sesleri yükseldi önce. Sonra rastgele sallanan kılıçlar, rastgele bedenlere saplandı. Bu çınlamalara bakılırsa, savaşan askerler değil, kılıçlardı. Bağıran da. Kılıçlar önce havada beliriyor, ardından bağırıyordu.

Otlukbeli'nin dişleri dökülüyordu. Arasından ovanın uzayıp gittiği iki tepenin iki başında iki hükümdar duruyordu. Ne Uzun Hasan hareket ediyordu ne de Fatih Sultan Mehmet. Etrafı kanla ve etle örten savaş meydanında, ayaklarının altında askerler can veriyor, onlar izliyordu. Bu

ikisi de Türk, ikisi de Müslüman sultan durdukları yerde can alıyordu. Uzun Hasan sık sık oğlu Kör Zeynel'in kesik başını aklına getiriyor, ovada anbean can veren başka babaların oğullarına acıyor, bitmeyen bir Fatiha okuyarak ruhlarını şad etmek istiyordu. Sağ kolu Pir Muhammed Alpavut'un, burada beklemesi, kesinlikle savaşa girmemesi konusundaki ısrarı onu hareketsiz kılmıştı. Devletin selameti için böyle yapmak zorundaydı. Kendisinden işaret bekleyecekti. Eğer Pir Muhammed ona döner ve kılıcını havada tutarsa hızla buradan uzaklaşacaktı. Diğer oğullarının ve tüm Akkoyunlu halkının başı için vermişti bu sözü. İki ordudan "Allah Allah" sesleri yükselmeye devam ediyordu. Otlukbeli çalıları ayakuçlarına düşen askerleri saymaya kalksa, her dala bir asker düşerdi. Büyük savaşıyor, büyük ölüyorlardı. Sanki biri vazgeçse, hepsi vazgeçecekti. Yerdeki kanlı çamura düşenler bin yıl yıkansalar yine de üzerlerinden çıkmayacak bir kokuya bulanıyordu. Bir canı bu kadar kolay alabildiklerini bilseler, askerlerin anaları onları asla affetmezdi.

Uzun Hasan, Pir Muhammed Alpavut'u izliyordu. Karamanoğulları'na karşı yan yana savaşmışlardı. Doğu illerinde birlikte at sürmüşler, aynı şiirlerde içlenmişlerdi. Bir değil, birçok defa kendi canlarını hiçe sayarak, diğerininkini kurtarmışlardı. Aynı âlimlerden ders görmüş, aynı amaç uğruna Akkoyunlu devletini korumuşlardı. Otlukbeli'nde Uzun Hasan bir tepenin üzerine, eğreti, beceriksiz ve korkak bir adam gibi tünemiş bekliyordu. Pir Muhammed ise can almak için sabırsızlanan atının üzerinde Osmanlı askerlerini deviriyordu. Her halinden belliydi, bu birbirlerini son görüşleri, birlikte son savaşlarıydı. Uzun Hasan, Fatih

Sultan Mehmet'i hafife almıştı. Bunun bedelini küçük oğlunu tek parça halinde gömememekle ödeyecekti. Oğlun şehit oldu diyeceği ananın ağıtları şimdiden kulaklarını parçalıyordu. İlk defa bu denli mağlup oluyordu. Halkının kendisine olan inancının sarsılacağını düşündükçe deliriyordu.

Canını verebilse belki huzur bulurdu. Şimdi buracıkta alınsaydı canı... Oğlunun böyle vahim bir şekilde ölümüne sebep bir baba, cezaların en büyüğünü hak ediyordu. Hakkını almak istiyordu, hakkı olan ölümü.

Fatih Sultan Mehmet, tepenin üstünde, kaybettiği askerlerini düşünüyordu. Tahmin ettiğinden çok daha fazlaydı. Altıncı saate varılmasına, askerlerinin sayıca üstünlüğüne rağmen hâlâ kaybedebileceğinin farkındaydı. Her şey bir yana, Allah bu günahı hangi tövbeyle affedecekti? Müslüman'ın Müslüman'ı katletmesini haklı çıkaracak nasıl bir neden olabilirdi? Alna yazılamayacak kadar kötü bir kaderdi bu. Her iki dünyada da böylesi bir savaşın izahı yapılamazdı, görüyordu.

Bundan yirmi yıl önce, İstanbul'u Bizans'tan aldığında, askerlerinin kalbini cihat aşkıyla doldurmuş, vicdanını bununla teselli etmişti. Başkalarının topraklarında kendine bir ülke kurmanın acısı bir hükümdar için kolay değildi.

Fethettiğin her yeri memleketin saymak mümkün mü? Olmak zorundaydı. Akkoyunlular onu hiçbir zaman gerçek hükümdarları olarak bağrına basmayacaktı. Ona hiçbir zaman şükür duası etmeyecekti. Üstelik onların yaşadığı İslam çok farklıydı. Yaşam koşulları, daha az namaz kılmalarını, daha çok çalışmalarını gerektiriyordu. Kadınlar ve erkekler akıllarına günah düşüncesi getirmeden birbirleriyle aynı odada oturabiliyordu. Çok okuyor, çok biliyor-

lardı. Hem yalnız saray çevresi değil, fakir halk da çocuklarını Uzun Hasan'ın açtığı okullara gönderiyordu. İyi ile kötünün ne olduğunu bir din adamı fetva vermeden de ayırt edebiliyorlardı. Fatih, içten içe bu halkın birbirine ve hükümdarları Uzun Hasan'a olan bağlılığını kıskanıyor, savaşı kazansa da onların sevgisini ve saygısını asla kazanamayacağından endişe duyuyordu. Durum buysa, neden bugün, Otlukbeli'nde, Allah kendisinden yanaydı? Neden Allah bugün Fatih Sultan Mehmet'in kazanmasını istemişti? Nedeni yok. Bunlar başka duaların insanlarıydı ve hep birlikte dünyayı böyle bir yer haline getirdiler ve Sultan Mehmet, bu halkın yalnız topraklarını değil kalbini de fethetmek için çıkmıştı yola, edecekti de.

İnsanoğlu, ölülerine kalbinde yer açamadığı için mi büyük mezarlıklar yapar?

İki kirpi arasında

Akşamüstüydü. Sevgilim ve ben çok sayıda ölüme şahit olmuştuk. Artık bir tanesine daha tahammülümüz kalmamıştı. Osmanlı ordusunun yarısından fazlası, Akkoyunlu ordusunun ise neredeyse tamamı yok olmuştu. Gün yavaşlamış, kendini karalamaya başlamıştı. Ovadaki toz bulutunun içinden bir asker bulunduğumuz yere doğru yaklaşıyordu. Ellerini başının üstünde birleştirmiş, yüzünde o güne dek annesinin bile görmediğinden emin olduğumuz korku ve dehşetle koşuyordu. "İmdat, imdat," diye bağırarak koşuyordu. Bir an duraksayıp başının üstündeki külahı yere fırlattı, ayağıyla külahı çiğnedi. Sonra biraz daha koştu ve bir dahaki duruşunda kalkanını yere fırlattı, üzerine çıkıp ezmeye çalıştı. Bu genç Azap, kalkanını öldürmeye çalışıyordu. Bir ara yere çömelip kalkanı bir insanmış gibi yumrukladı. Her vuruşunda parmakları çatırdıyor, kalkanın metal gövdesinde kemikleri kırılıyordu. Kalkanı öldürdüğüne ikna olunca ayağa kalkıp koşmaya devam etti.

Haykırmaları şimdi daha acı, daha korkunçtu. Çok gençti. Aklını kaybettiği her halinden belliydi. Onun bu halini izleyen sevgilimin gözlerinden yaşlar süzülüyor, onun için bir şeyler yapabileceğimizi söylüyordu. Bir adım geri attım.

Sevgilime baktım. O güzel ve görkemli vücuduna. Oklarına çiçekler, yeşil yaş dallar, renk renk yapraklar takılmıştı. Onun vücuduna kendini feda etmiş otlar... Akılları sıra ona kendilerini adadıklarını gösteriyorlardı. Otların aklı olmaz mı sanıyorsunuz? Bir yandan otları kıskanıyor, bir yandan da sevgilimi izliyordum.

Önce aşk icat edilmişti sonra sabır. Kaçılması imkânsız her inancın altından aşk çıkıyordu. Ben ona âşıktım. Bakışlarıyla dünyayı tertip eder, kolları ne zaman gövdesinden çıkıp bir işe yarasa, ateşin bulunması, yazının icadı gibi tarihi anlara giderdi aklım. Düşünmek aşka kıvam verir. Düşünürdüm ben onu, şimdi olduğu gibi yanımdayken bile. Kolları yıkılmayan ama yıkılmaz da denemeyen iki mermer sütun gibi; belki o kadar biçimli değil ama o kadar beyaz.

Yaşamı başlatan kollarından mayıs sabahlarına benzeyen oklarına kadar bir abideydi sevgilim. Yeri bilinse, insanlar ve hayvanlar onu görmek için sıraya dizilirdi. Ay harelerinin bin bir renginden meydana gelen kalbine benden başka erişen olmamıştı. Böyle bir yolculuktan kutsal metinlerde bile bahsedilmemişti. Durup dururken uçmaya başlaması bir kuşun, konması sonra, toprağın kımıldaması gibi bedenimde kabaran tepeler de hep onun marifetiydi. Hem Otlukbeli gölü de dâhil, bütün sular Ay'a kavuşmak için yükselmez mi? Bana sevdiğim çiçekleri getirmez, beni onlara götürürdü. Bütün bunlar aklımdan geçerken, sesini duydum:

"Koş... Sevgilim... Bütün tünelleri geç ve buradan git. Ben bu genç adama bakmalıyım."

Benim yüzümden bu kadar saat hiç kimseye yaklaşmamıştı. Hayat kurtarmak ona tanrı tarafından verilmiş bir görevdi oysa. Karşısında durmam, ona mani olmam müm-

kün değildi. Başımı göğe kaldırdım, Hayyam ve diğer kızıl akbabalar, ölülerin üzerinde daireler çiziyordu. Kargalar da onlara eşlik ediyordu. Az sonra bazı anaların oğullarını, bazı kadınların kocalarını ve bazı kardeşlerin ahilerini yiyeceklerdi. Doğa, üzerine düşeni yapıyordu. Yerde irili ufaklı tepeler halinde birikmiş askerler birazdan kursaklarda lokma olacak, yeni yavrulara can verecekti.

Herkes ölüyordu. Bir ölü ile leş arasındaki fark, sadece zaman mıdır? Etrafa yaydığı koku mudur yoksa? İnsanların bazılarına öldükten sonra yaptırılan mezarlar, yaşarken onlara layık görülen hayatlardan çok daha gösterişli. Diriler ile ölüler arasındaki fark, birinin kaçabilen, diğerininse kaçamayan av olmasıdır. Hepsi bu.

İnsanoğlu, ölülerine kalbinde yer açamadığı için mi büyük mezarlıklar yapar?

Ölümü ancak o mabedin başına geldiklerinde hatırlayabildiklerinden mi? Hayvanların hiç mezarlığının olmaması, onların yaşarken kahramanlıklar yapmadıkları ya da sevilmedikleri anlamına gelmez. Kötü hayvanlar olduklarını da göstermez. Sevgilimle son bir kez göz göze geldikten sonra dediğini yaptım ve koşmaya başladım. Koştum... Sevgilimin gittiğime ikna olduğunu hissettiğim anda hızla, aynı yere geri geldim. Adım adım genç askere yaklaşıyordu, insanlar iki adım atana kadar çoğu hayvan dört adım atar.

Delirmiş asker koşmaktan yorulup bir ağacın altına tünediğinde sevgilim ona iyice yaklaşmıştı. Aslında bir kirpinin, değil aklını yitirmiş birine, normal bir insana bile bu kadar yaklaşması başlı başına bir intihardı. Asker inliyordu. Bunlar yalnızca onun başına gelmişti sanki. Bütün

dünyanın onun kaderini yaşadığını zannediyordu belki de. Otlukbeli'nin ortasında yapayalnızdı. Sürekli aynı cümleyi tekrarlıyordu:

"Kardeşimi öldürdüm! Kardeşimi öldürdüm!"

Bütün arkadaşları can vermiş, çok insanın canını almış ve belli ki kardeşine çok benzeyen bir Akkoyunlu askerini vurmasıyla aklı başından gitmişti. Kendinden geçerek koşmaya başlamış ve ayakları onu buraya getirmişti. Sevgilim askere iyice sokuldu. Asker oturacak gücü kalmadığında yere yığıldı. Toprağın üstünde boylu boyunca uzandı, bir eliyle hançerini diğeriyle toprağı sıkıyordu. Dişleri birbirine çarpıyor, ağzından köpükler çıkıyordu. Kan ter içindeydi. Sevgilim, askerin aklını başına getirmek istiyordu belli ki ama ne mümkün! Sırtını dönüp bir okunu gencin titreyen bacağına sapladı, belki canının yanmasıyla aklını geri getirebilirdi ama asker oralı olmadı. Beden acısını hissedemeyecek kadar büyüktü kalp acısı.

Belli ki vücudunu hissetmiyordu, bu nedenle de sonraki birkaç ok darbesine de kayıtsız kaldı. Ben sevgilimin artık geri döneceğini zannederken, o inleyen askerin hançer tutan eline daha da yaklaştı. Hançeri, kılıcı ve daha nicelerini biz bu savaşta öğrenmiştik. Hele ki hançer, ahh hançer.

Askerin yüzü mosmor olmuş, ölümünü bekliyordu adeta. Bıraksalar burada onlarca yıl ölmeyi bekleyebilirdi; ya da birileri gelip alsaydı onu buradan, bir hekime götürseydi, iyileştirseydi. Belki o zaman geldiği köye geri döner, oraların en güzel kızıyla evlenir ve çocukları olurdu. Sevgilim, hançere aldırmadı.

Askerin durumu gittikçe kötüleşiyordu. Titremeler sarsılmalara dönüştüğünde, birdenbire gündüzün ortasında

ay belirdi sanki, Otlukbeli ortasından ikiye ayrıldı, içinden göğe bir kara su yükseldi ve geri kalan her şey durdu.

Dünyanın dönmesi durdu,
ırmaklar durdu,
damarlarda kan durdu,
yaprakların düşmesi durdu,
dün durdu, bugün durdu,
zamanın eskimesi durdu.
Kurbağaların bağırması durdu,
suyun titreyişleri durdu,
taşların aşınması durdu,
göçler, çiftleşmeler, hayvanlar durdu.

Hepsi bir anda durunca sessizlik oldu. Gözlerimin gördüğüne aklım inanmıyordu. Gözlerim bir daha, bir daha bakıyor, aklım inatla almıyordu. Sevgilimin o kısacık anda ne bir adım gerilemesi ne de hançerden ürkmesi fayda etmişti. Bütün gövdesiyle sarsılan askerin elindeki hançer sevgilimin sırtına saplanmıştı. Ahh sevgilim...

Bütün bunlar neden bizim başımıza gelmişti? Bize ait olmayan bir savaşın ortasında kalakalmıştık böyle. Bu da yetmez gibi ölmüştük. Sevgilimin kısacık ömrümüzde katlanamadığı tek şey, kalbin yok yere durmasıydı. Ne zaman Otlukbeli'nde bir hayvan ölse yanına gider, hâlâ nefes alıp almadığını anlamak için kulağını ağzına yaklaştırır, oklarını saplayıp onu kurtarmaya çalışırdı. Birkaç defa başardığı da olmuştu. Tarla faresi ile tavuskuşunu hayata döndürmüştü. Ama şimdi, sevgilimi hiçbir güç geri getiremeyecekti. Eğer tanrı bize bir ses bağışlamış olsaydı, o an Otlukbeli'ni yıkıp yeniden kuracak

bir çığlık atardım. Yanlarına koştum, asker baygındı, sevgilim can veriyordu. Sevgilimin bir yere çarpınca ateş çıkaran çakıl taşları gibi gözleri gökte bir noktaya bakakalmıştı.

Sevgilim ölmüştü,
çocuklarımız ölmüştü,
kış uykuları,
kış uykularından uyanışlar,
suyun kenarındaki koşuşturmalar ölmüştü.
Eli, yüzü, burnu,
kolları, bacakları ölmüştü.
Kalbi ölmüştü,
okları ölmüştü.

Ölüm böyleydi demek. Hâlâ sırtından kan sızıyordu. Bu kanın peşinden az koşmamıştı avcılar. Yüzyıllardır şifa olsun diye kirpi kanı içip durdular.

Canı damarlarından ağır ağır akarken, belki de beni düşündü. Erkekler geri dönüşü olmayan zamanlarda düşünür dişileri. Dişilerse erkeklerini her an. Böylece ölüvermişti.

Sevgilimin kanı artık iyice çekilmiş, kutsal yükü sönmüştü. Okları geriye yatmış, onun için dünya hayatı son bulmuştu. Tarihte ondan hiç bahsedilmeyecek, kimse onun farkına varmayacaktı. Güzel dualarla uğurlanmayacaktı. Mezarı olmayacak, birazdan akbabalar onu yiyeceğinden sanki bu dünyaya hiç gelmemiş gibi yok olacaktı.

Homurtularla kendine gelen asker ayağa kalktığında nerede olduğunu hatırladı ve yeniden savaş meydanına doğru koşarak ilerledi. Başını çevirip az önce aldığı cana, benim sevgilime dönüp bakmadan.

Ölü taklidi yapsam akbabalar beni de yer mi? Ama kalbimin attığını anlar ve dokunmazlar bana. Başımı bir taşa vursam ve taş öldürse beni? Gökte dönen kuşlar için bir hayvanı yemek, bir insanı yemekten daha kıymetli, daha onurlu. Birazdan olacakları görmemek için bir an önce burayı terk etmem gerekiyordu. Sevgilimin cansız bedenini ağacın kökleri arasına kadar zar zor taşıdım. Kuşlar onu ne kadar geç bulursa, bu dünyada onun varlığıyla o kadar daha yaşamış olacaktım. Başucundan ayrılırken, son bir defa yüzüne, kutsal yüküne baktım. Ardından da en yakındaki tünel girişinden aşağı bıraktım kendimi.

Toprağın altı anne karnı gibiydi, oraya indim.

Güneş, topraktan önce karanlığa gömdü onları.

Anlatıcı ve okur arasında

Akkoyunlular savaşı çoktan kaybetmişti. Anadolu'nun bu en büyük beyliği tarumar edilmişti. Pir Muhammed Alpavut, sona artık iyice ikna olunca, Uzun Hasan'ın bulunduğu tepeye doğru döndü. Kılıcını havaya kaldırdı ve öylece tuttu bir süre. Neredeyse sekiz saattir atının üzerindeydi, vücudu katılaşmıştı. Kolları kanla yıkanmış kılıcı savurdu. Bacakları yorgunluktan titriyor, gözleri seğiriyor, omurgası ağır zırhının içinde eziliyordu. Bu vücut artık onun değildi.

Pir Muhammed Alpavut'un kaldırdığı kılıç, 15. yüzyılın en acımasız savaşının sonunu belirlemişti. Bu, "Uzun Hasan padişahımız, derhal burayı terk ediniz" işaretiydi. "Biz hepimiz burada şehit olmayı istiyoruz, siz devletimizin devam edebilmesi için arkanıza bakmadan gidiniz" işaretiydi.

Uzun Hasan verdiği söz üzerine atının yularını sıkıca tuttu ve karnına güçlü bir tekme attı. Bu tekmeyle iç organları sarsılan at, hızla, yuların rahat bırakıldığı yöne doğru koşmaya başladı. Uzun Hasan, Otlukbeli savaşını terk ediyordu. Oğlunun şehit olduğu, askerlerinin kılıçtan geçtiği bu yeri geride bırakıyordu. Bulunduğu tepenin arkasına doğru ilerlerken etraftaki insanları gördü. Bu insanlar çevre köylerden toplanmış halktı. Savaş meydanlarında askerler ve hayvan-

ların yanında, olan biteni izlemeye gelenler de vardı. Kayaların, çalıların arasına saklanmışlardı. Ne zamandır orada olduklarını anlamak güçtü. Gözleri kadınları ve yaşlıları seçti ilk, çocukları da fark etti sonra. Belli ki savaşı izlemek, kendi kaderlerine tanıklık etmek için toplanmışlardı. Uzun Hasan yenilmiş bir ordu görüyordu ama onlar ne görüyordu? Kendisini tanıdılar mı bilmiyordu. Her sabah dualarla varlığını onurlandırdıkları hükümdarları böyle kaçıp giderken başlarına geleceklerden de habersizlerdi.

Bu akşam, bu savaş bittiğinde artık kendisine değil, Fatih Sultan Mehmet'e ait olacaklardı. Onu sevecekler, onu baş kabul edecek ve kısa süre sonra Uzun Hasan'ı unutacaklardı belki. Fatih için de şiirler okuyacak, onun için de böyle candan çalışacaklar mıydı? Çocuklarına onun adını verip, kimbilir belki de kendisine beddua okuyacaklardı. Gizlendikleri bu kuytularda Otlukbeli savaşını izlerken, kimi çocuğunun, kimi kocasının, kimi torununun ölümüne şahit olmuştu. Belki biricik oğlu Kör Zeynel'i bu savaşta kaybetmese anlaması daha güç olurdu, ama şimdi biliyordu ki Uzun Hasan hem korkak hem de katildi onların gözünde.

At, hâlâ yediği tekmenin acısıyla koşuyor, Uzun Hasan'ı bir daha dönmemek üzere bu topraklardan uzaklaştırıyordu. Askerden teslim aldığı çuvalı hayvanın sırtına, sarsılmayacak bir şekilde yerleştirmişti. Oğlu Kör Zeynel'in kesik başıyla yapacağı bu yolculuk, ömrünün en zor imtihanıydı aynı zamanda. Bir sultan oğlunun kesik başını taşıyorsa o yolculuk bitene kadar hiçbir hayvan kıpırdamaz. Arılar çiçeklerden bal almaz, kuşlar bir dala konar ve havalanmaz.

Uzun Hasan, geride gençliğini ve kendi tarihini bırakarak yola koyuldu. Nasıl ki fethedilen toprak bir günde

memleket kabul ediliyorsa, kaybedilen toprak da bir günde el yurdu oluyordu.

Pir Muhammed Alpavut, Uzun Hasan'ın artık tepede olmadığını görünce rahatladı ve planını gerçekleştirmek üzere atını Mahmud Paşa'nın bulunduğu yere doğru sürdü. Sakinleşmiş görünüyordu. Önüne çıkan birkaç Osmanlı askerine karşı koymadı ve askerler onu kıskıvrak yakaladı. Bu bir teslim olmaydı aslında. En değerli savaş esirini aralarında emniyete alan askerler biraz sonra Mahmud Paşa'nın bulunduğu yere ulaştı. Pir Muhammed'i atından indirdiklerinde Osmanlı cephesindeki hayret dolu bakışlar arttı. Pir Muhammed uzatmadan söze girdi:

"Ben Akkoyunlular Hükümdarı Uzun Hasan'ım. Size teslim olmaya geldim. Hükümdarınıza tez haber verin," dedi.

Bunu duyan askerler telaşlanıp hükümdardan önce, Mahmud Paşa'yı durumdan haberdar etti. Daha önce Osmanlı ordusunda Uzun Hasan'ın yüzünü yakından gören kimse olmadığından, Pir Muhammed'in planı işliyordu. Mahmud Paşa birkaç dakika içinde sahte Uzun Hasan'ın yanındaydı. İhtiyatı elden bırakmayarak ona seslendi:

"Kimsin sen?"

"Akkoyunlular Hükümdarı, bu toprakların sahibi Uzun Hasan."

"Neden halkın için savaşıp canını vermek yerine teslim olursun?"

"Halkım yaşasın diye."

"Müslüman mısın?"

"Elhamdülillah."

"Askerlerine emret çekilsinler öyleyse. Bu topraklar artık Osmanlı'nındır."

Pir Muhammed Alpavut önce atından indirildi, sonra da bir çadırın içine kondu. Su ve yiyecek ikram edildi. Bir padişaha yakışır şekilde ağırlandı. Kılıcına el sürülmedi. Bu çadırın içinde yarım saatten fazla bekleyen Pir Muhammed'in başında on asker duruyordu. Üstü başı kan içinde, toza toprağa da fazlaca bulanmış Pir Muhammed yorgundu. Böyle insanların uyumadığı, yemek yemediği, hatta dünyevi hiçbir şeyle işinin olmadığı zannedilir. Onları daha ilk görüşte tanırsınız. Kararlıdırlar, karar alırlar, güvenilirdirler, güven verirler, dinlenmek için değil, daha fazla anlayabilmek için uyurlar, rüyalarında bile davalarına sadık kalırlar. Genellikle arkalarında daha derin acılar bırakmamak için hiç evlenmez, çocuk sahibi olmaz, yalnız geçirirler hayatlarını, ihanet etmezler ama hainliğe hep hazırlıklıdırlar. Tarih onları yazmaz, yazılmak için yaşamazlar.

Pir Muhammed'in aklı bütün bu anlar içinde yalnızca Uzun Hasan'daydı. Burada Osmanlıları oyalayacağı her an, Uzun Hasan için kazanılmış zamandı. Çok sakin ve kontrollüydü. Sanki doğduğundan beri bu güne hazırlanmıştı. Ne söyleyeceğini biliyor, nasıl davranması gerektiğini sorgulamıyordu. Onun için her şey olması gerektiği gibiydi. Savaş onun için üzerinde fazla durulacak bir konu değildi. Söz konusu memleketin varlığı ise bir asker öldürmekle bin asker öldürmek arasında bir fark yoktu. Öyle gerekiyordu ve gerekeni yapıyordu. Hepsi bu. Ona göre hayvanlar, insanların yaşamasını kolaylaştırmak için vardı. Onu kim inandıklarından vazgeçirmeye cesaret edebilirdi ki? Bunları düşünürken çadıra padişah soyundan biri girdi. İçeridekiler daha o anda, bu heybetli kişinin Şehzade Bayezid olduğunu anladı. Cihan padişahı Fatih Sultan Mehmet'in

kahraman evladı Şehzade Bayezid. Uzun Hasan zannettiği bu adama başıyla ayağa kalkmasını buyurdu. Pir Muhammed Alpavut'un oyununu yutmuş gibi görünüyordu.

"Sen Uzun Hasan mısın?"

"Belî."

"Niçin teslim oldun?"

"Halkımın daha fazla kayıp vermemesi için."

"Halkın senin uğruna canını vermedi de sen mi onlar için vermektesin?"

"Halkım benim için canından daha kıymetli bir şeyini verdi. Özgürlüğünü."

Uzun Hasan'ın boynunda bir yara izi var derler.

Doğrudur.

Askerlerden biri süratle Pir Muhammed'in boynuna sarılı tülbentleri çıkardı ve boynunu açıp Şehzade'ye gösterdi. Bu derin yara izi ikna ediciydi ama Şehzade'nin aklı bir türlü Uzun Hasan'ın teslim olacağı ihtimaline yatmıyordu. Yüz aynı yüz, yara aynı yara. Pir Muhammed Alpavut bundan birkaç yıl evvel bu yarayı kendi açmıştı. Uzun Hasan'ın Cihan Şah ile giriştiği ve yaralandığı savaştan hemen sonra. Hançeriyle boynunu boydan boya kesmiş, sonra da iz kalsın diye yarayı iyileştirmemişti. Çok kan kaybettiğinden birkaç gün hasta düşmüş, sonunda hekimlerin ısrarıyla yarasına merhem sürülmüştü, yara zar zor kapanmıştı.

Şehzade Bayezid'in içindeki şüphe hâlâ gitmemişti. Henüz babası Fatih Sultan Mehmet'e haber edilmesi için emir vermemesinden askerler de durumu anlamıştı. Mahmud Paşa, olan biteni izlerken işin aslını daha ilk andan itibaren anlamış gözlerle Pir Muhammed'e bakıyordu. Kendisi de o adamlardandı çünkü. Ama bütün o fedakâr sıfatla-

rın yanında merhamet duygusuyla fazlaca yoğrulmuş bir adamdı. Karşısındakinin Uzun Hasan olmadığını bile bile ses etmedi. Aklında tek bir düşünce vardı, Müslüman ve Türk bir padişah, başka bir Müslüman ve Türk hükümdarı, hele ki Akkoyunlu gibi güçlü bir devletin hükümdarını esir eder, ona zulmeder ve onu öldürürse halkın tepkisini çeker, hatta çeşitli isyanlara bile yol açardı. Şehzade Bayezid, askerlerden birini yanına çağırdı:

"Akkoyunlu esirlerinden birini buraya getirin."

Asker herhangi bir yanıt vermeden çadırdan fırladı. Pir Muhammed, Şehzade'nin kendisine inanmadığını anlamıştı, oyununun bozulmasından korkuyordu. Bu korku, öyle insanı titreten, elini ayağını buz kesen bir korku değildi. Yeterince zaman kazanmıştı. Bir aksilik olmadıysa Uzun Hasan Erzincan'dan çoktan çıkmış, Fırat boyunca ilerliyordur diye düşündü. Zaten birazdan ağır ağır akşam çökecek, el ayak çekilecek, Osmanlı kazandığı zaferin sarhoşluğuyla ve Otlukbeli'nin tertemiz havasıyla kendinden geçecek, yorgun düşecekti. Hem Uzun Hasan'ı takip etseler de ne tarafa gittiğini nereden bileceklerdi? Öldürseler de kendisinden laf alamazlardı, Pir Muhammed'den başka da hiç kimse Uzun Hasan'ın nereye gittiğini bilmiyordu. Bu nedenle kurduğu oyun işlemiş, açtığı yara ve kendini feda edişi boşuna çıkmamıştı. Şehzade ile birbirlerine baktılar. Pir Muhammed'in yüzündeki "Ben Uzun Hasan'ım" bakışı çok belirgindi ama Şehzade'nin gözlerindeki öfke de seçiliyordu.

Emir üzerine çağrılan Akkoyunlu askeri yirmili yaşların başında bir gençti. Çadırdan içeri girer girmez iki Osmanlı Yeniçerisi onu kollarından tuttu, bir başkası da boynuna hançeri dayadı. Asker tir tir titriyordu. Giysisinin kolu yırtıl-

mış, içeriden kan sızıyordu. Yaralıydı, canının yandığı çıplak ayaklarından kirpiklerinin ucuna kadar belliydi. Can, ne kadar kıymetli olduğuyla değil, sizin onu ne kadar önemsediğinizle ölçülen bir şeydir. Kimi için can bir pul değerindedir, kimi içinse dünyalara değişilmez. Hiçbir varlık, canına değer verdi diye suçlanamaz ama vermedi diye de utandırılamaz. İşte bu genç Akkoyunlu askeri için canı belli ki pek kıymetliydi. Korkuyordu, belki az sonra burada başı bedeninden ayrılacaktı. Ne umuyordu gelecek günlerden bilinmez, neyi kaybedeceğini bilmediğinden korkuyordu belki. Şehzade Bayezid, genç askerin yanına geldi:

"Kimdir bu?"

Asker artık titremiyor, zangırdıyor, bu esnada birbirine çarpan kemiklerinden çıkan ses duyuluyordu. Ne diyeceğini bilmiyordu. Hayatında daha önce hiç bu türden bir soru sorulmamış, bu nedenle de ne diyeceğini bilmediği bir an olmamıştı. Çaresizdi, vereceği cevap neye sebep olacaktı? Kendi canına mı? Kahraman komutan Pir Muhammed Alpavut'unkine mi yoksa? Her insan gibi, başına gelecekleri bilmek istiyordu. Askerler gencin kollarını daha güçlü sıktı, hatta bir tanesi yarasına bastırdı. İşte canı yanıyordu ve canıyla imtihanı başlamıştı.

Şehzade yineledi: "Kimdir bu?"

Genç, Pir Muhammed'in gözlerine baktı, ama canı öyle yanıyordu ki, bakışlarından bir anlam çıkaramadı. Bir yandan da Sultan Uzun Hasan'ın esir düşmemiş olduğuna sevindi. Ağzını araladı ve belli belirsiz bir sesle konuştu:

"Pir Muhammed Alpavut'tur."

O an Şehzade Bayezid'in gözlerindeki şüphe, ateş topları halinde Pir Muhammed'in yüzüne, gövdesine fırlıyor ama

daha ona kavuşmadan sönüp yere düşüyordu. Pir Muhammed'in kendisine korkusuzluktan ördüğü, görünmeyen bir zırhı vardı ve bu zırha ne ateş kâr ediyordu ne de başka bir şey. Belli ki onu oracıkta öldürmek de fayda etmeyecekti, hayatta kalırsa belki konuşur, Uzun Hasan'ın nereye gittiğini anlatırdı. Bir hınçla çadırı terk eden Şehzade'nin ardından Mahmud Paşa da çıktı. Akşamın karanlığı gözle görülür bir hal almıştı, ortalık pusluydu ve renkler yavaş yavaş seçilemez oluyordu. Savaş meydanına hakim bir tepede konumlanmış padişahın yanına gitmek üzere atlarına bindiler.

Savaş bitmiş, Akkoyunlular geriye çekilmiş ve Osmanlı askerleri seferberlik içinde yaralıları ölülerden ayırıyordu. Binlerce, onbinlerce askerin ölüsü Otlukbeli ovasını kaplamış, kimi ağaçlara takılmış, kimi çalıların üzerine yığılmış, kimi göğsüne saplı okla kalakalmıştı. Dünya üzerinde böyle bir manzara belki de hiç görülmemişti. Güneş ölülerin üzerine batıyor, onları topraktan önce karanlığa gömmeye hazırlanıyordu. Buraya hiç gelmemişler, hiç ölmemişler gibi. Birazdan karanlık iyice bastıracak, simsiyah bir düzlük haline bürünecekti Otlukbeli. Şehzade Bayezid ve Mahmud Paşa etrafı görmek için yavaşlamıştı, kazandıkları zaferin nasıl bir kayba sebep olduğunu daha yakından izliyorlardı. Şehzade, Müslüman Akkoyunlu halkına refah getirecekleri düşüncesiyle suçluluk duymuyor, Mahmud Paşa ise bu savaşın yüzyıllar sonra bile hatırlanacağını, Akkoyunlu soyundan gelenlerin bunu asla unutmayacağını biliyordu. Müslüman'ın Müslüman'ı böyle kırıp geçirmesi, Allah katında da affedilir şey değil diye düşünüyordu. Kimbilir, belki de haklıydı. Bu manzarayı biraz daha izledikten sonra Sultan'ın yanına varmak üzere atlarını sürdüler.

Şehzade Bayezid ve Mahmud Paşa, kısa sürede Fatih Sultan Mehmet'in bulunduğu yere ulaştı. Kalabalık bir asker birliğinin çevrelediği Sultan'ın etrafında yakılan kandiller yüzünü aydınlatıyordu. Harlı ateşin kıpırtıları yüzünde dans ediyor, zor bir muharebeyi kazanmış olmanın mutluluğu iyice belirginleşiyordu. Kaşları mağrurdu, gözleri de; burnu, ağzı, kulakları ve hatta dişleri bile mağrurdu. Daha önce bu kadar kısa zaman içinde, bunca kan dökülmemişti. O an orada sağ kalan bütün askerler bunu biliyordu ve böyle bir felaketten sağ kurtulmak başlı başına bir ayet gibiydi; hiçbir kutsal kitaba girmeye hak kazanamayacak olan bir ayet. Yüzler solgun ve dalgındı. Tarihe geçmeyi hak eden bütün o mağrur portrelerin ardına boydan boya yarılan Otlukbeli ovasının genişliği sinmişti. Şehzade Bayezid mahcubiyetini sağ eliyle sımsıkı tuttuğu hançerine akıtırken sessizliği kesti:

"Sultanım, Uzun Hasan kaçtı."

Sessizlik buza dönüştü, birden üşüdü durdukları tepe. O an orada konuşan bir baba ve oğlu değil, iki yabancıydı. Sultan'ın bu duruma sinirleneceği çok belliydi ama nasıl bir karar alacağı merak ediliyordu. Oğlu Bayezid orada değilmiş gibi Mahmud Paşa'ya döndü:

"Nereye gittiğini bilen var mı?"

Mahmud Paşa, Sultan'ın belli etmemeye çalıştığı bütün o düşünceleri geri çağırdı:

"Var Sultanım. Uzun Hasan'ın sağ kolu, yoldaşı Pir Muhammed Alpavut."

"Neredeydir kendisi?"

"Teslim oldu."

Fatih, Şehzade Bayezid ve Mahmud Paşa gibi, bu teslimiyete şaşırarak devam etti:

"Akkoyunlu Uzun Hasan'a ihanet mi etti?"

"Hayır Sultanım. Kendisini Uzun Hasan olarak tanıttı bize."

Durum Fatih açısından iyice içinden çıkılmaz bir hale geliyordu:

"Siz anlamadınız mı onun Uzun Hasan olmadığını?"

"Anlaşılamadı Sultanım. Boynundaki yara izini de gördük."

"O yarayı alıp da nasıl sağ kaldığı Anadolu topraklarında bin türlü efsaneyle anlatılır."

"Öyle Sultanım. Savaştan sonra aynı yaradan kendisine de açmış Pir Muhammed. Yara aynı yara."

Fatih, içten içe gururlandı. Pir Muhammed'in bu cesareti ve kahramanlığı karşısında başka ne düşünülebilirdi ki? Mahmud Paşa'ya baktı, oğlu Şehzade Bayezid'e baktı. Diğer şehzadelerini düşündü. Bunlardan biri kendisi için aynı şeyi yapar mıydı? Kim boynuna ölümcül bir yara açardı... Ya da kim böyle kanlı bir savaşın sonunda kendini ben Fatih Sultan Mehmet'im diye teslim ederdi düşmanın eline? Ne için? Hükümdarına biraz zaman kazandırmak ve bir korkak gibi kaçmasına izin vermek için üstelik. Evlatları değil ama Mahmud Paşa yapardı.

Ama şimdi bunları düşünmenin sırası değildi:

"Nereye gitmiş Uzun Hasan, söyledi mi?"

Mahmud Paşa da, Şehzade Bayezid de başlarını hafifçe öne eğerek, Pir Muhammed'in ağzından Uzun Hasan'la ilgili tek bir söz duyamadıklarını belli ettiler. Aslında Fatih, Pir Muhammed Alpavut gibi gözü kara bir yiğidin, böylesi bir ölümü göze almış bir kahramanın, sultanıyla ilgili konuşmayacağını biliyordu. Hatta yine içten içe takdir ediyordu bunu. Böyle bir fedai kendi emrinde olsa, değil

Anadolu'nun, yedi cihanın sahibi olurdu. Şimdi bunları da düşünmenin sırası değildi:

"Uzun Hasan'ın peşine yüz asker gönderin, her biri başka yol izlesin.

Sultan'ın ağzından çıkan her sözün emir olduğunu bile bile Mahmud Paşa söze girdi:

"Sultanım..."

"Nedir Mahmud Paşa?"

"Bu zafer bizimdir, gerisini Allah istemedi."

"Allah neyi istememiş Mahmud Paşa?"

"Akkoyunlular da Türktür, Osmanlılar da. Onlar da Müslümandır, biz de Elhamdülillah..."

Etraftaki askerlerden sessiz bir uğultu halinde "Elhamdülillah" sesi duyuldu. Mahmud Paşa bu sesin bittiği an sözüne devam etti:

"Bizim Uzun Hasan'ı yakalamamız, onu esir etmemiz ya da öldürmemiz doğru değil."

"Ne dersin sen, düşmanın hükümdarını sağ bırakırsak, yeniden güç toplar, bize bir daha başkaldırır."

"Sultanım, Uzun Hasan yalnızca Akkoyunlular'ın değil, diğer tüm Anadolu halklarının hatta Osmanlı ahalisinin bile sevdiği bir hükümdardır."

"Ne olmuş sevilmekteyse? Osmanlı'ya başkaldıran herkes gibi o da haindir, halk bunu bilir."

"Bilmesine bilir. Ama sizin onu öldürtmeniz lüzumsuz bir düşmanlığa sebep olacaktır."

"Ne dersin yani?"

"Ben Uzun Hasan'ın peşinden gitmeyelim derim Hünkârım. Uzun Hasan aldığı bu yenilgiden sonra bir daha bize başkaldırmaya cesaret edemeyecektir."

"Nerden bilirsin, kendisini görmüşlüğün, konuşmuşluğun mu var Mahmud Paşa?"

"Yoktur Sultanım."

"Neden bize karşı onu tutarsın o zaman?"

"Hâşâ Padişahım. Ben Akkoyunlu halkının düşmanlığını kazanmanın bize yakışmayacağını düşünürüm."

"Biz onlara Osmanlı İmparatorluğu'nun nimetlerini, zenginliğini, medeniyetini getirdik. Bize neden düşman olsunlar?"

"Akkoyunlular Uzun Hasan'ı kendi evlatları, babaları, kardeşleri gibi severler. Asıl onu esir alır ya da öldürürsek isyan baş gösterir."

Fatih çok hızlı düşünerek bir karar vermek zorundaydı. Bir sultan karar verirken, dünyanın bütün canlıları kalp atışlarını yavaşlatır, bir adım geri çekilir sular. Karar alınana kadar da öylece kalırlar. Fatih, Uzun Hasan'ın en sevdiği oğlu Kör Zeynel'i kaybetmesinin ona ağır bir darbe vurduğunun farkındadır. Ancak bu acı bile onun yeniden güç toplamasına engel değildir. Mahmud Paşa'nın söyledikleri aklına yatmasa da doğruluk payını da inkâr etmez. Bir yanda da kendi acısını, biricik oğlu Şehzade Mustafa'nın kör olan gözünü anımsar. Osmanlı'ya katılan bu yeni Anadolu topraklarında, halkın öfkesini toplamaya gerek olmadığına ikna olur:

"Uzun Hasan'ın peşine düşmeyeceğiz. Ancak askerlere haber salın. Üç gün üç gece burada konaklayacağız. Esirleri affedin ve halka altın dağıtın."

Mahmud Paşa'nın da Şehzade Bayezid'in de gözleri açıldı bu sözler karşısında. Sultan o güne dek bir zaferden sonra hiç böyle bir yol izlememişti. Osmanlı ordusuna ilk kez bir

savaş meydanında konaklama emri vermişti. Aynı sözleri işiten haberciler derhal yola çıktı ve Otlukbeli ovasının dört bir yanına Sultan'ın buyruğunu bildirdi. Aylardır bu savaşın hazırlığı içindeki Fatih Sultan Mehmet, bu gece nihayet rahat bir uyku uyuyabilecekti. Bu arzusunu yerine getirmek üzere çadırına çekildi ve sabaha dek oradan çıkmadı. O gece uyudu mu yoksa uyanık mıydı, kimse bilmedi.

Bu arada Otlukbeli ovası eşine rastlanmamış bir yıkımla geçiriyordu geceyi. Yaralı askerlerin geceye karışan iniltileri kulakları parçalıyor, can yakıyordu. Sinekler ve sürüngenler, ölülerden ve yaralılardan birer parça koparabilmek, doyabilmek için yuvalarından çıkmış, ortalıkta dolaşıyor, uçuşuyordu. Cırcırböceklerinin cazgır çağrısıyla, kurbağaların anlamsız bağrışmaları birleşiyor, ama yine de yaralıların seslerini bastıramıyordu. Can verirken çıkarılan sesler hiçbir şeye benzemiyordu. O gün o savaşta hiç yara almamışlar ise bu sesler karşısında varlıklarından utanıyordu. Ne var ki, uyku karanlığın bile üzerini örtmekteydi. Böcekler uyudu, sinekler, sürüngenler uyudu, yaralılar uyudu, diriler uyudu, ölüler uyudu. Otlukbeli, akciğerleri patlamak üzere olan bir canlı gibi, bu sabah erken saatlerde aldığı ve tuttuğu nefesi yavaş yavaş verdi. Ağır ağır verilen bu nefesin içinde acı, kan, korku ve yaşamın kokusu vardı. Koku yayıldıkça gün ağardı.

Aşk kabesidir kirpilerin, etrafında dönerler.

İki kirpi arasında

Ben bu toprağın altında asırlardır bekliyordum sanki. Uyumuş, uyanmıştım. Belki de yaşlanmıştım. Oysa sadece birkaç saattir buradaydım ve benim sevgilim şuralarda bir yerde, ölmüştü. Belki ölmemiştir, belki bütün bu olanlar korkuyla birikmiş bir hayaldir. Onu bulmam lazım. Aylardan papağan, yıllardan hortumdu. Zaman doğanın diliyle konuşmaya başlamıştı. Canlar tükenip de gençler yere serilince, köpeklerin burunları kuruyup, içine çekilen yapraklar dalların uçlarından başlarını çıkarınca savaşın bittiği anlaşıldı. Ama o sonsuz uğultu arada keskin çığlıklarla bölünerek kulağımda dolanıp duruyordu.

Derler ki yalnız savaş meydanlarında dolanan bu ses, yüzyıllar sonra bile işitilebilirmiş.

Tanrıya kendini adamış, tanrı için esen ve eserken korkunç sesler çıkaran rüzgârlar bile şimdi durmuş, bu uğultuyu dinliyordu. Onlar ki, tanrı için can almaksa mevzubahis, büyük kasırgalar, fırtınalar yaratmaktan geri durmazlar. Hortumun en dışındaki halka, fırtınayı başlatandır ama en zararsızı da odur. Biz bütün bir fırtınayı suçlarız.

Boş yere bütün bu aşklar... Boş yere öldürdük tanrıyı. Ay doğmayı da, batmayı da bitirmiş, gün ışıyordu. Yuvanın

deliğinden kan damlıyordu. Yoğun bir sıvıydı kan, ağır bir kokusu vardı. Bin yıldır beklemiş gibi keskin ve oklarımın ucuna kadar işleyen bir koku. Dünyanın bütün hayvanları aynı mağaranın içinde havasızlıktan ölse böyle kokmazdı. Böyle güzel değildi Otlukbeli, bu orman, bu göl böyle güzel değildi. Can alma merasimi, hırıltılar, kılıç çarpışmaları, dualar, acı haykırışlar dinmiş, şimdi bütün bunlardan geriye, Otlukbeli'ne yayılan beden sıvılarından çıkan ıslak bir doku kalmıştı. Bu kanı her yerime bulaştırarak ortadaki tünelin ağzından dışarı çıktım. Sevgilim beni bu halde görse, derin bir yara aldığımı düşünebilirdi. Kanayan ben değildim oysa, Otlukbeli'ydi.

Ovanın üzerindeki toz bulutu usul usul dağılıyordu. Kuşlar tozun dağılması için ovanın üstünde hızla kanat çırpıyordu. Sayıları artıyordu, bütün bu pisliği temizlemek için hepimiz bin yıl çalışsak yine de yetmezdi. Böylece biraz bekledim. Otlukbeli gölüne düşen kavak gölgeleri gibi uzanmıştı binlerce asker yere. Dinleniyorlardı o zarif ağaçları taklit ederek. Kendi gölgelerinin üzerine uzanmışlardı işte, ölmüşlerdi. Yine iniltiler, açık yaralardan sızan kana bakakalan gözler... Aynı boydaydım o an bütün bu askerlerle. Daha önce hiçbir insanın yüzünü bu kadar yakından görmemiştim. Burada binlercesi vardı. Birinin yanına yaklaştım, yaklaştım. Bir Osmanlı atlısı. O görkemli ve yarı tanrı olduğuna inandığım hayvanla birlikte devrilmişler. Adamın boynuna giren ok öbür yandan çıkmıştı. Bizim oklarımızla uzaktan yakından ilgisi bulunmayan bu ölüm çubukları, bilgelikten, erdemden ne kadar uzaktaydı. Dikkatimi çeken ilk şey, bu ucu demirden ok olmuştu. Otuzlu yaşlarındaki askerin ağzından akıp yanağından süzülen kan

koyulaşmış, renginden uzaklaşmıştı. Yüzü ezilmiş, dişleri kırılmıştı. Gözleri gökyüzünde, çok uzak bir noktaya yalvarır haldeydi. Hayyam'ı görmüş olabilir miydi ölmeden önce? Boynu ne yapıp edip başını rahat ettirmiş, imkânsız bir bükülüşle toprağa kavuşturmuştu. Bacaklarından biri atın altındaydı, görünmüyordu. Beli dönmüş, sırtüstü kalakalmıştı. Burada böylece yok olmayı bekliyordu. Onun için en iyisi leş yiyen hayvanlar tarafından bulunup kemirilmesiydi. Korkmuyordum, üzülmüyordum ya da acımıyordum. Onlar da kendilerine acımamışlardı, bu her hallerinden belliydi. Askerin bir eli kalbinin üzerinde kalmıştı, diğeri atının yularını tutuyordu hâlâ sımsıkı. Sanki birazdan ayağa kalkıp savaşmaya devam edecek. İyice bastırırsa kalbi yeniden çalışacak, tanrı ona ikinci bir şans verecekti. Oysa bilmiyordu, ikinci şans istenmez, alınır. Taşların yerini asker ölülerinin aldığı bu cansız bozkırda dolaşmaya başladım. Burası Otlukbeli değildi.

Toprağa basmak neredeyse imkânsızdı. Ölüm taze bir katman gibi kaplamıştı ovanın üstünü. Mecburen üstlerinden yürüyordum. Bazen ayağım, bataklığa saplanır gibi dibe çekiliyordu. Anlıyordum ki bir açık yaranın üzerindeyim. Bazen oklarımı kullanarak, bazen de dişlerimi giysilerine batırarak kendimi çekip alıyordum bu bataklıktan. Her seferinde daha fazla kana bulanıyor ve kokuyordum. Ben de en az onlar kadar ölmüştüm artık. Kiminin çarığı ayağından fırlamış, kiminin giysisi yırtılmış, çırılçıplak bedeni açıkta kalmıştı. Güneşte kuruyorlardı. Düzlükte incir ağacı kökleri gibi görünüyordu birbirine geçmiş bu kollar, bacaklar. Ama yükselen hiçbir gövde yok. Her şey yatay. Biraz yol aldıktan sonra, genç askerlerden birinin gömleğinin kolun-

da sevgilimin oklarından birine rastladım. Hayır saplanmamıştı, giysisine takılıp kalmıştı. Elbette hemen kokladım, ısırdım, beni ona götürecek herhangi bir ipucuna ihtiyacım vardı. Daha sertleşmemişti, sevgilim fazla uzaklaşmış olamaz diye düşündüm içimden. Oku dişlerimin arasına alıp devam ettim yoluma nereye gittiğimi bilmeden. Kokusunu almaya ne kadar çabalasam da, ter, kan ve baruttan başka hiçbir şey kokmuyordu. O da bu çürüyen bedenler arasında bir yerlerdeydi, yaşıyor muydu?

Bazı askerler üst üste düşmüştü. Öpüşerek, sarılarak ölmüşlerdi sanki. Biri Osmanlı biri Akkoyunlu askeri iki genç vardı böyle. Akkoyunlu askeri altta, kollarıyla sarılmış diğerine. Belli ki boğuşmuşlar. Osmanlı askerinin başı, düşmanının tam göğsünde. Yaşıyor olsa kalmazdı böylece ama şimdi halinden memnun. Bir salyangoz geziniyordu üstlerinde. Belki kaya zannediyordu onları. Üç defa duruyor, bir defa ilerliyordu. Derler ki salyangozlar doğdukları andan itibaren ölmeyi isterler. Bu yüzden de yağmurlarda kendilerini insanların ve diğer hayvanların ayakları altına atarlar.

Askerin yüzünde dolaşan salyangozu ezip ölmesine ve yeniden doğmasına sebep olacak tek bir canlı yoktu ortalıkta. Herkes ölmüştü. Peygamberböcekleri, solucanlar, karıncalar, gökte okların rast geldiği kuşlar... Ölümün bile öldüğü bir yerdi Otlukbeli.

Sevgilimin sırtından kopmuş oku ağzımda tutarak yürümeye devam ettim. Kirpilerin okları toprak dışında her yönü gösterir: Sağı, solu, yukarıyı ve bunlar arasındaki herhangi bir noktayı... Kimsenin soru sormadığı bu nedenle de cevap aramakla vakit kaybetmediği on sekiz yıl yaşar kirpiler, "Her ömür kendi bilgisinden taşar, böylelikle son

bulur," diyerek. Öğütsüz, önlemsiz ve hep âşık. Birbirlerine bütün dünyanın kalbi adına bakarlar. Otlukbeli'nde oklarından doğan biz iki kirpi, tarihin bataklıklarında dibe çöktük, askerler, kadınlar ve çocuklarla beraber.

Biraz daha ilerleyince, dev bir ağacın bana baktığını gördüm. Belki de bana bir şey söyleyecekti, beni yanına çağırıyordu sanki. O ağaca doğru ilerledim. Ne kadar yaklaştıysam da hâlâ herhangi bir kıpırtı yoktu. Daha da hızlı ilerledim. İçgüdülerim beni bu ağaca götürüyordu, içgüdüler bizi doğru ya da yanlış bir yerlere sürüklemekten başka ne işe yarar? Sürüklendim ben de öyle. Ağacın altına geldiğimde, ağacın bana yaptığı çağrının nedensiz olmadığını gördüm. Sevgilimin onlarca oku burada, etrafa dağılmış haldeydi. Tamamı benim gövdem büyüklüğünde bir kan lekesi duruyordu toprakta. Kokladım, sevgilim kokuyordu. Anladım. Peki öldüyse ölüsü neredeydi sevgilimin? Ölüm nasıl bir şey? Daha şimdi binlerce cesedin arasından geçsem de, sanki ilk kez karşılaşıyordum ölümle. Ne yapacağımı, nereye gideceğimi bilemez haldeydim. Oklarını tek tek kokladım, bir şeyler anlamaya çalıştım sanırım. Ne koku almakta kuvvetli burnum, ne de beni buraya kadar getiren içgüdülerim bir işe yarıyordu. Çaresiz ve dünyanın ortasında yapayalnız kalakalmıştım işte. Kıvrıldım, bir top haline gelene kadar kendime sarıldım. Bu halimi dışarıdan görenler beni oktan bir top zannedebilirdi. Oysa bu, bütünüyle acının bedenime verdiği şekildi. Öylece kaldım bir süre ve bir kanat sesi duydum. Hayyam olabilir miydi bu? Kendimi yeniden bir kirpi haline getirerek başımı kanat sesinin geldiği yöne çevirdim. Baktım, Hayyam'dı gelen. Tertemiz gagası, iri cüssesiyle dostumuz Hayyam, gökteki

sonsuz mevkisini bırakıp yanıma gelmişti. Konmasını bekledim. Kondu.

Onu ilk defa böyle görüyordum. Bir kızıl akbabayı kolay kolay üzgün göremezsiniz. Onlar, insanlar ya da diğer hayvanlar gibi üzülmezler. Üzülseler bile bunu belli etmemekte ustadırlar. Hayyam üzgündü, yüzüme baktı:

"Sevgilin öldü."

Demek ki hayal değildi, gördüklerim gerçekti ve sevgilim o deli askerin titreyen hançeriyle can vermişti. Bir çığlık koptu göğsümden. Hem de bu küçücük bedenimden beklenmeyecek bir gürültüyle. Biraz önce beni yanına çağıran ağaç bile dallarını eğip yüzüme baktı. Belli ki üzüldü halime. Hayyam sevgilimin ölümünü anbean izlemişti. Diğer akbabalar onun üzerine üşüşmesin diye hepsini tembihlemişti. Peki ne olmuştu sevgilimin cansız bedenine?

Hayyam, önce onu yemek için yere inmiş fakat yapamayacağını anlayınca, küçük parçalara ayırmış ve kursağında yuvasına taşımıştı. Yuvada tek bir yavrusu olan Hayyam, sevgilimi, o güzel ve henüz kanatları uçmak için yeterince güçlü olmayan biricik yavrusuna yedirmişti. Diğerlerinin onu lime lime etmemesi içimi biraz olsun rahatlatmıştı. Üstelik sevgilim, aslında bu dünyadan gitmemişti, bir yavrunun bedeninde can buluyordu. Bana yuvasının yerini söylemesini istedim, söyledi. Kayalıkların en tepesinde olduğundan hiçbir zaman oraya gidemeyecektim ama kayalıkların altında kendime bir yuva yapacak ve orada, o inde kendi ölümümü bekleyecektim. Eğer hiç su içmez ve hiçbir şey yemezsem bu ölüm fazla zaman almayacaktı. En fazla bir iki hafta. Başka bir hayvan tarafından avlanmamalıydım. Korumalıydım kendimi, bu yüzden de yuvam çok

gizli olacaktı. Yalnızca dünyanın bu en güzel kuşu yerimi bilecekti. Hayyam'dan o güne dek ilk defa bir şey istedim:

"Ben öldükten sonra sen beni parça parça edecek, kursağında yuvana götüreceksin. Aynı yavruya yedireceksin parçalarımı. Sevgilim ve ben yeniden buluşacağız. Senin yavrunun minik bedeninde, ona can verip tek bir vücutta yeniden doğacağız."

Söylediklerimin hiçbirine itiraz etmedi. Bir görevi yerine getireceğini bilerek, dimdik durdu. Kanatlarını toprağa bastırdı, kanatlarından güç aldı. Uçmaya hazırlanıyordu. Hayyam'ın peşinden gitmeden önce, bir daha asla görmeyeceğim Otlukbeli'ne son bir defa baktım. Bu gördüğüm yer bana çok yabancıydı artık. Dalları kılıç darbeleriyle budanmış bu ağaçları hiç görmemiştim, aşağıda kıpkırmızı soluyan Otlukbeli Gölü başka bir yerdi. İnsanlar ayak bastıkları her yer gibi, Otlukbeli'ni de kendilerine benzetmişti. Son bir derin nefes aldıktan sonra Hayyam gökte, ben yerde yavrusunun bulunduğu yuvanın yolunu tuttuk.

Ben de ölüyordum. Bu savaşta kan kaybetmeden ölen tek canlı bendim belki. Gözümün önünden hiçbir şey geçmiyordu, ölüm ne soğuk, ne de korkunçtu. Ölüm, ölümdü işte.

Bir karanlık göğün içinde bu dünya küçülüyordu.

Hayyam ve dünya arasında

Kirpilerin aşk derdi ayrılıkla pekişirken, Hayyam Otlukbeli'ni izlemeye devam etti. Kuşlar gökte doğar, balıklar suda, otlar toprakta. İnsanlar nerede doğar, ne zaman gerçekten ölür? Yalnızca insanlar bir yaşamda birkaç defa ölür ve yine yalnız onların ömrü dilden dile, söylene söylene binlerce yıl sürer. Etrafımda döne döne havalanmaya başladım. Dünyanın tam tersi yönde. Başka türlüsü mümkün değil. Önce ayaklarım yerden kesildi, sonra hava kanatlarımın içine doldu. Yükseldikçe, rüzgâr, tüylerime bulaşmış kanı dondurdu.

Aşağıda kalan ne varsa küçülüyordu.
insanlar küçülüyordu,
ölüler küçülüyordu,
güller, selviler küçülüyordu,
sudaki halkalar küçülüyordu.
su küçülüyordu.
Koşuşturmalar, adımlar küçülüyordu.
Otlukbeli küçülüyordu.

Küçülürken de birbirine benziyordu bütün bunlar. Renkler karışıyordu. Önce derin bir kırmızı kuyuya benze-

di Otlukbeli. Yüzeyi yağlı, kırmızı sıvı, ağır ağır bir o yana, bir bu yana akıyordu. Eskiden yemyeşil bitkilerin, koyu kahve toprağın ve bunların hemen yanında titreyen gölün başlayıp bittiği yerler belirgindi. Eski, eskide kalıyordu. Bu dünyada hoyrat kullanılmış bedenlerden fırlayan ruhlar, gökte ne bulmak ümidiyle böyle telaşlı, birbirini ittire ittire uçup gidiyordu yanımdan? Fatih Sultan Mehmet'in çadırının etrafında ateşler erkenden yakılmış, buralara kadar getirilip burada yaşamı sonlanmış koyunlar şişlere geçirilmiş dönüyordu. Yere paralel bu dönüşler onları yakıyor, yakıyordu. Sultan'ın yeşil kaftanındaki taşlar parıldayıp yerini belli ediyordu. Cihan padişahı küçülüyordu.

İnsanın ateşi bulması, kendini bulmasıyla bir tutulur ama öyle mi sahiden? Şehzade Bayezid bir kayanın üzerinde namaz kılıyordu ve muhtemelen bütün bu olanlar için tanrısına şükrediyordu. Etsin.

Dualar küçüldü, ibadetler küçüldü.

Bir kirpiden arda kalan et ve kemik parçalarını, oklarını keskin gözlerimle bile seçemiyordum. Onlar çoktan yok olmuştu. Atlar yorgunca bırakmış kendilerini yere, sarsıldıkça toprak ananın sırtlarını kaşımasına izin veriyorlardı. Azapların külahlarının her biri ayrı yerdeydi. Aralarında birkaç tanesi, belli ki hayatta kalabilenler hareket ediyordu. Etsin. Mahmud Paşa, sultan çadırından biraz uzakta, Pir Muhammed Alpavut'un tutulduğu yerdeydi. İki hükümdarın bu iki sağ kolu birbirlerine bakıyordu. Gövdeleri karşı karşıya. Hangisi daha cesur, hangisi daha inançlı ya da hangisi daha çok hak etmişti kazanmayı diye düşünüyorlardı. Düşünsünler.

Düşünceler küçüldü.

Tepelerden savaşı izleyen kadınlar ve çocuklar küçüldü, ihtiyarlar iyice küçüldü.

Köyler, kasabalar küçüldü.

Dönüyordum, döndükçe dünyanın sınırına yaklaşıyordum. Otlukbeli dünyanın ortasında kalakalmıştı öyle. Uzun Hasan atının yönünü kıbleye çevirmiş, kaçıyordu.

Uzun Hasan küçüldü.

Atın sırtına yüklediği Kör Zeynel'in kesik başı küçüldü.

Acılar küçüldü.

Anadolu küçülüyordu.

Artık ne savaş görünüyor buradan, ne Otlukbeli.

Kıtalar denizlerle ayrılıyor birbirinden,

Kıtalar... Denizler...

Dünya evinde kanamakta olan başka kızıl ırmaklar da vardı. Kahverengi tende açılan yaralar, yeşil saçlar arasından akıyordu. Zaferler, kaybedişler, aşklar, yalnızlıklar, kahramanlıklar ve hainlikler tek bir zerrede toplandığından, ayırt edilemiyordu. Araya bulutlar girince bir geniş beyazlığın ardında kaldı dün ve bugün olanlar. Yarın olacaklar da. Günlerden hangisi mühim değil, mevsimler kayboluyordu.

Sabahlar, akşamlar, sevinçler ve tasalar küçülüyordu.

Zaman küçülüyordu.

Bakıyorum, gözlerim küçülüyordu, ben küçülüyordum,

bir karanlık göğün içinde bu dünya küçülüyordu,

var küçülüyordu,

yok küçülüyordu.

Tarih, kimseyi hatırlamayan bir ihtiyar.
Ona yalnızca yazanlar inanıyor.

Bir sabah, çiçekler içine çekiliverdi... Ertesi gün Otlukbeli Savaşı başlayacaktı. Başkent'te bekleyen Osmanlı askerlerinin çevresini yarım bir hilal gibi çevreleyen Akkoyunlu ordusunun heyecanla çarpan kalp seslerini duymak için yarasalar kadar iyi duymanız gerekmiyordu. Bu sesler ağaç gövdelerine çarpıyor, aşağı inip kökleri titretiyordu.

Otlukbeli ovasında oyuklar açan her bir top mermisiyle onlarca asker ve bin yıllık ağaçlar devriliyordu. Yeraltı hayvanlarının gizli tünelleri bir bir açığa çıkıyordu. Göğe yükselen sadece askerlerin değil, hayvanların da çığlıklarıydı.

Bedia Ceylan Güzelce, Otlukbeli Savaşı'nı iki kirpinin gözünden anlattığı 1473'te, olaylara bir başka gözle bakmamızı istiyor. Tarihin rakamlardan ibaret olmadığını şiirsel bir dille ustaca anlatıyor. Savaşlarda adı bile geçmeyenlerin romanı 1473.

Çınar

www.cinaryayinlari.com
www.facebook.com/cinaryayinevi
twitter.com/cinaryayinevi
instagram.com/cinaryayinlari

₺10

